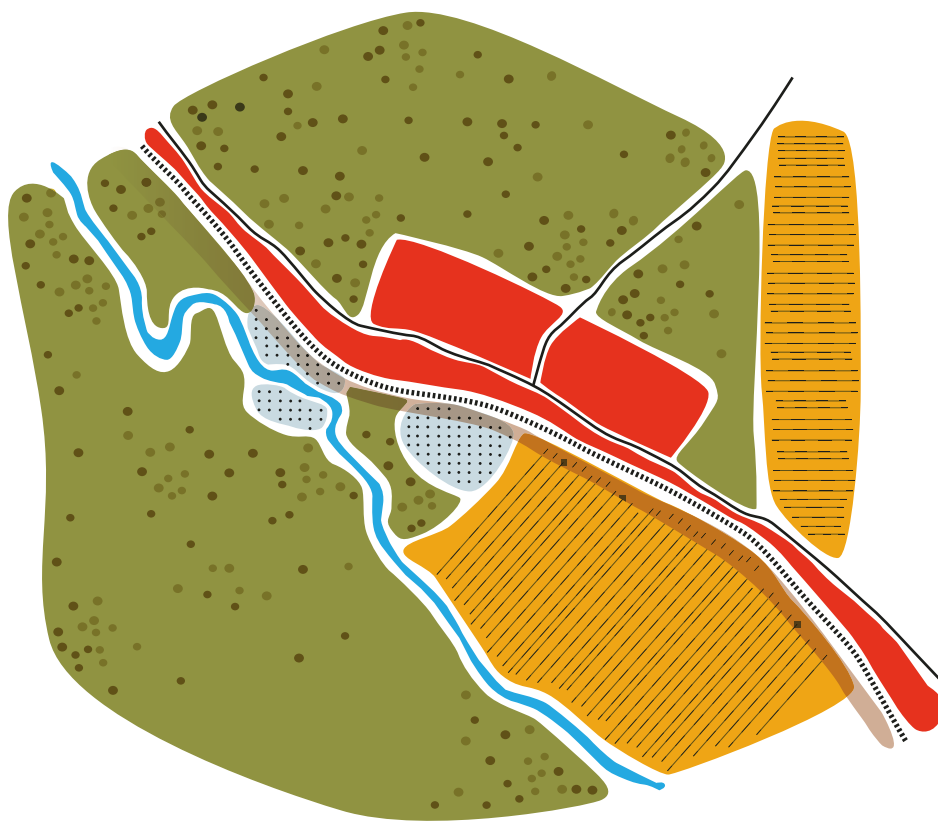

MITT BLOMSTERMÅLA

- En mångsidig livsmiljö med utvecklingspotential

ORTSANALYS FÖR BLOMSTERMÅLA MAJ 2016

REGION FÖRBUNDET
I KALMAR LÄN

Ålems Sparbank

MEDVERKANDE

STYRGRUPP

Roland Åkesson, Kommunstyrelsens ordförande (c)
Robert Rapakko, Kommunstyrelsens 1 vice ordförande (s)
Jens Robertsson, Kommunstyrelsens 2 vice ordförande (c)
Peter Augustsson, Bevi AB
Maria Biskop, SSE AB
Karolina Lindström, Lilla Gymmet AB
Niclas Petersson, Ålems Sparbank
Lena Westman, Regionförbundet

PROJEKTSEKRETERARE

Kiirsti Lindhagen, Mönsterås Utvecklings AB

ARBETSGRUPP ORTSANALYS

Thomas Nilsson, Teknisk chef, Mönsterås kommun
Henrik Eriksson, Planarkitekt, Mönsterås kommun
Hanna Dahmberg, Arkitekt, Arkitekt Hanna Dahmberg

REPRESENTANTER FRÅN ÖVRIGA ARBETSGRUPPER

Arbetsmarknad: Mats Johansson, kommunchef
Näringsliv: Thomas Svensson, Mönsterås Utvecklings AB

KARTOR, DIAGRAM, FOTON OCH ILLUSTRATIONER

Arbetsgrupp ortsanalys där inget annat anges

ORTSANALYS FÖR BLOMSTERMÅLA, MAJ 2016

Mitt Blomstermåla

- En mångsidig livsmiljö med utvecklingspotential

FÖRORD

Blomstermåla. Namnet är vackert och leder lätt till en ordagrann association, att måla med blommor. Men undersöks ortsnamnet närmare har det en djupare mening. Namnelementet måla är kopplat till den sydöstra delen av Sverige och är därmed unikt för regionen. Ortsnamn som innehåller måla eller målen betecknade små nybyggen, kanske ett torp, som hade vissa skyldigheter gentemot en större gård. Flera måla-bebyggelser har sedan blivit till byar efter utökat odlande och delning av gårdar. Andra lokala namn såsom Rävemåla och Korpemåla ger upplysningar om djurlivet på platsen. Medan Blomstermåla syftar på platsens växtlighet.

Genom att utforska den egentliga betydelsen kan stöd till en mer meningsfull symbolik hittas. I det här fallet kan den egentliga innebörden av ordet användas som en positiv och identitetsskapande historia. Ett genomgripande arbete med växtlighet i Blomstermåla skulle kunna fungera som ett värdefullt komplement till bilden av orten vid sidan av industrin som Blomstermåla annars är välkänd för. I den här ortsanalysen vill vi gräva djupare. Både i den fysiska miljön men också bland Blomstermålabornas egna uppfattningar och på så vis försöka ta reda på vad Blomstermåla är för plats.

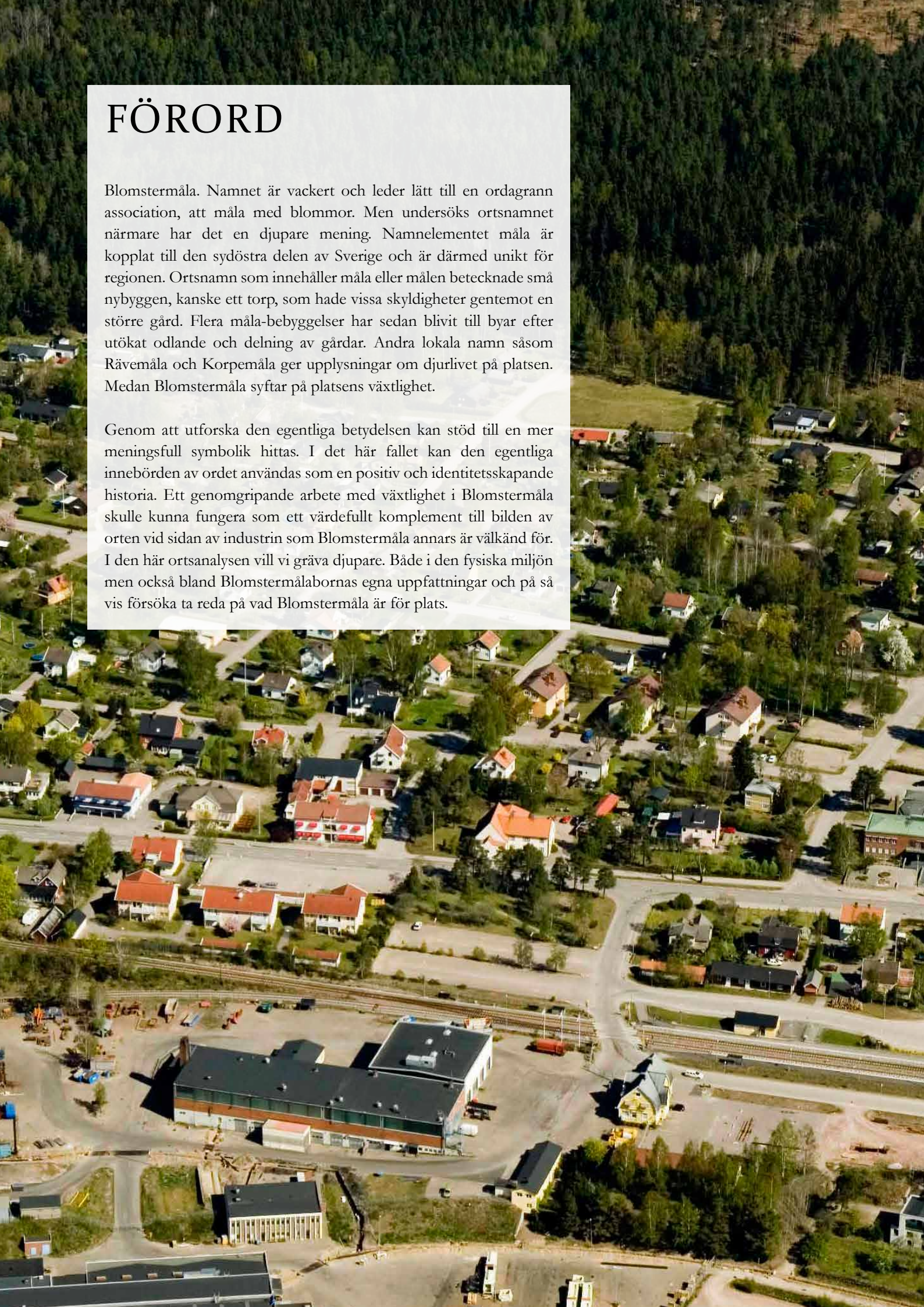

Foto: Översta två bilderna till vänster, Oscar Ekstam. Längst nere till höger, Claus Kempe

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	8
Bakgrund och syfte	
Vad är Blomstermåla?	
Detta är Blomstermåla	
OMVÄRLDENS PÅVERKAN	10
Urbanisering	
Digitalisering	
Globalisering	
Klimatförändringar	
FRAMGÅNGSAKTORER FÖR EN GOD LIVSMILJÖ	15
Vad kännetecknar en attraktiv bostadsort?	
Flyttmönster	
BLOMSTERMÅLA	18
...i ett större perspektiv	
...växer fram	
...borna och bostäder	
...och dess näringsliv	
...och dess föreningsliv	
...och offentlig service	
...och Folkets hus	
BLOMSTERMÅLAS FYSISKA STRUKTUR	26
Analys av fysisk struktur	
Område 1- Centrum	
Område 2- Industriområden	
Område 3- Västra Blomstermåla	
Område 4- Östra Blomstermåla	
Område 5- Centrala Blomstermåla	
MITT BLOMSTERMÅLA	39
Medborgardialog	
SLUTSATSER	47
Analys av Blomstermåla	
STRATEGIER	49
Tillvägagångssätt för strategier	
1. Utveckla centrummiljön	
2. Förbättra Blomstermålas mötesplatser	
3. Synliggör Alsterån	
4. Nyttja Folkets Hus mer	
5. Bygg bort bostadsbristen	
6. Bryt ner trafikbarriär	
7. Arbeta för ett rundare Blomstermåla	
8. Visa upp och utveckla befintliga värden	
9. Inventera skolmiljön	
10. Fortsätt arbeta för god kollektivtrafik	
KÄLLFÖRTECKNING	57
BILAGA	58

INLEDNING

BAKGRUND OCH SYFTE

Hösten 2014 gick JOAB Recycling ut med en avsiktsförklaring att flytta delar av sin tillverkning utomlands. Beslutet bedömdes innebära en personalminskning på JOAB med ca 50 personer. Med anledning av det tog Mönsterås kommun, Ålem Sparbank och Regionförbundet i Kalmar län tillsammans initiativet till Blomstermålyftet. Projektmålet är att stärka företagandet i orten, stödja uppsagda personer till att hitta nya arbeten, samt att analysera Blomstermålas livsmiljö.

Projektet har delats in i tre grupper med respektive inriktning.

- 1) Analys av Blomstermåla som livsmiljö.
- 2) Stärka befintliga företag, samt få till stånd nya företagsetableringar.
- 3) Kartläggning och identifiering av arbetstillfällen i befintliga företag för att matcha med de personer som påverkats av personalminskningen på JOAB.

Föreliggande arbete omfattar punkt 1, och har som syfte att analysera Blomstermåla genom en s.k. ortsanalys samt att föreslå konkreta åtgärder i ortens fysiska miljö som leder till ökad attraktivitet för Blomstermåla.

VAD ÄR BLOMSTERMÅLA?

För att kunna planera för goda och attraktiva livsmiljöer behövs rätt kunskapsunderlag. En ortsanalys är en arbetsmetod för planerare och arkitekter som används för att förstå en Orts historia, dess aktuella situation, förutsättningar och framtidsmöjligheter.

I arbetet med en ortsanalys kartläggs livsmiljö, ortens identitet, styrkor, svagheter samt roll i förhållande till sin omgivning. På så sätt definieras ortens utvecklingspotential, eventuella hinder som behöver överbryggas och vilken kurs som ska sättas i ett utvecklingsarbete.

Den egna rollen eller målbilden för utveckling är viktig för att inte konkurrera på liknande premisser med en grannstad. Genom en ortsanalys får kommuner, företag eller privatpersoner en bättre förståelse för den egna platsen och en handlingsberedskap inför framtida utveckling. Kunskapen ger också en bättre chans till att kunna styra utvecklingen i önskvärd riktning.

Ortsanalysen för Blomstermåla påbörjades under våren 2015. Den färdiga rapporten presenterades vid arbetets avslutande medborgarträff den 3 maj 2016. Under denna tid har Blomstermåla analyserats, dels genom trend- och strukturanalyser, dels genom en

omfattande medborgardialog. Genom att involvera och skapa dialog med ortsbefolkningen har lokal kunskap tagits tillvara, kunskap som är väsentlig för att förstå Blomstermåla som livsmiljö, samt ortens utvecklingspotential.

Dialogen har inte bara varit ett medel för att ta fram ett färdigt planeringsdokument, medborgardialogen har också varit viktig för att skapa en tro på orten, skapa större förståelse för förändringar, samt knyta Blomstermålaborna närmare varandra genom att alla strävar mot ett gemensamt mål - en bättre livsmiljö.

DETTA ÄR BLOMSTERMÅLA

När vi i arbetsgruppen blev tillfrågade om att göra en ortsanalys för Blomstermåla var frågan från styrgruppen - Hur kan livsmiljön i Blomstermåla bli mer attraktiv? Efter ett knappt års arbete kan vi nu genom denna rapport presentera ett svar.

Rubriken *Detta är Blomstermåla* kan ge en presentation som ser ut på olika vis beroende på vilket perspektiv som tas. Det omedelbara svaret vi har lärt oss är: Folkets Hus, industrin, Alsterån, idrottsplatsen och tåget. Men under vårt arbete med rapporten som har pågått under knappt ett år är det våra intervjuer och möten med människor i Blomstermåla som är vårt mest påtagliga minne. Blomstermåla är folkligt engagemang, uppskattning av den egna bostadsorten och viljan att utveckla och förbättra den. Vart vi än har kommit med våra frågor, både i människors hem, på företag och andra platser har vi mötts av vänlighet och av viljan att dela med sig av funderingar kring hur den egna bostadsorten kan bli bättre i framtiden. De förslag som framkommit har vi använt i vår analys av hur livsmiljön kan förbättras.

Blomstermåla är ett industrisamhälle. Alla samhällen påverkas enligt de trender som råder, vare sig man vill eller ej. Det innebär att industrins krav på omgivningen ändras. Det innebär att framförallt unga människor i hög utsträckning flyttar till allt större städer och att människor genom sitt arbete och sin fritid rör sig i större regionala sammanhang. Idag flyttar människor inte efter jobb, utan efter livsstil. Därför måste Blomstermåla som ort rustas med fler ben att stå på för att få en positiv utveckling i framtiden. Eftersom Blomstermåla är lokaliserat i Mönsterås kommun, mellan de två arbetsmarknaderna Oskarshamn och Kalmar och har goda kollektivtrafikförbindelser har samhället stor möjlighet att utvecklas som boendeort. En sådan omställning kan ske utan målkonflikt. Industrin har placerats nära vattenkraft och järnvägsförbindelse eftersom behovet såg ut som det gjorde då. Idag när industrin är mer vägburen, kan dessa båda strukturer istället tas tillvara och anpassas för att stärka livsmiljön i Blomstermåla. En sådan omställning tillsammans med en rad andra insatser skulle förbättra livsmiljön i Blomstermåla. I rapporten beskriver vi bakgrunden till vårt resonemang och ger förslag på hur utvecklingen kan ske.

OMVÄRLDENS PÅVERKAN

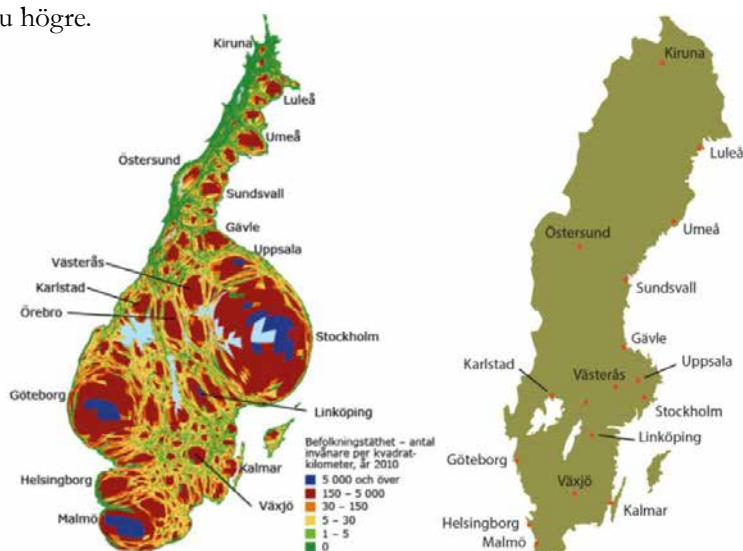
För att förstå Blomstermålas möjligheter och utmaningar behöver man titta utanför ortens avgränsning. Det finns en rad förändringsprocesser som påverkar alla samhällen i hela världen. Dessa trender måste all samhällsplanering förhålla sig till på ett eller annat sätt för att nå framgång.

Boverket har lyft fram fyra trender i dokumentet *Vision för Sverige 2025* som de menar är här för att stanna; Urbanisering, Globalisering, Digitalisering och Klimatförändringar. Andra starka trender är kommersialisering, åldrande befolkning, och individualisering. I kommande textavsnitt beskrivs de fyra övergripande trenderna som det måste tas hänsyn till i arbetet med Blomstermålas utveckling.

URBANISERING

Sedan 1970-talet har befolkningen i större städer och förortskommuner ökat på bekostnad av framförallt Sveriges glesbygdskommuner¹. Framförallt koncentreras Sveriges befolkning i allt högre utsträckning kring de tre storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö. Anledningen till att just större städer och dess omland är så pass attraktiva beror på det paket av livsstil, upplevelser, utbud, nätverk, studiemöjligheter och arbete som nästan uteslutande finns i större tätorter.

En aspekt av urbaniseringen är att framförallt unga vuxna väljer att flytta till de större städerna, inte minst till universitetsorterna. Detta betyder att hela 250 av Sveriges 290 kommuner blir färre i denna åldersgrupp, exempelvis tappade Mönsterås kommun ca 30 procent av invånare födda 1988 mellan åren 2006-2013, För många andra kommuner är siffrorna ännu högre.

Bilden ovan visar ett Sverige som är förvrängt utifrån landets folkmängd och ser annorlunda ut jämfört med den högra som visar landets verkliga fysiska form. Källa SCB.

¹) En kommun där mindre än 70 % av befolkningen bor i en tätort och befolkningstätheten i kommunen är lägre än 8 invånare per km². I Sverige finns 20 glesbygdskommuner, varav 16 i Norrland, och 4 i Svealand.

Ett vanligt förekommande resonemang är att unga vuxna som flyttat till större städer väljer att flytta hem när det är dags att bilda familj. Statistik från Kalmar län visar att det i bästa fall är en av fem utflyttare som återvänder hem³. I de fall personerna väljer att flytta hem igen väljs ofta centralorten i kommunen eller länets residensstad som boendeort.

Ofta saknas tydliga målbilder för regioner utanför stadstadsområdena vilket riskerar att andra delar av Sverige blir s k vita fläckar. Kan dessa regioner istället öka sin attraktivitet kan de avlasta de större städerna som är trångbodda. Sydöstra Sverige skiljer sig från övriga södra Sverige, kanske kan vår region utgöra en resurs och bidra till att jämna ut obalansen mellan sydvästra och sydöstra Sverige.

Boverkets prognos är att urbaniseringstrenden är stabil, och att fram till 2040 kommer hela 70 % av Sveriges befolkningsökning ske i de tre storstadslänen². För Sydöstra Sverige (Östergötland, Småland, Blekinge, Öland och Gotland) beräknas folkmängden öka med ca 10 000 om året, sannolikt allra mest i residens- och universitetsstäderna.

DIGITALISERING

Digitaliseringens framfart de senaste årtionden har skett i en mycket snabb takt och haft stor betydelse för samhällsutvecklingen. Information färdas snabbt, vilket innebär att människor kan följa händelser i realtid, även händelser på andra sidan jorden. Digitaliseringen innebär också att många ärenden och tjänster idag kan göras helt elektroniskt.

Post och telestyrelsen gör varje år en bredbandskartläggning, år 2015 hade 67% av alla hushåll och företag i Sverige tillgång till bredband med en teoretisk hastighet om 100 Mbit/s. Detta är en ökning med 23 procentenheter sedan 2010. I Kalmar län ligger Mönsterås på tredje plats med 52 % efter Kalmar och Oskarshamn. Centrala och västra Blomstermåla har idag ett väl utbyggt fibernät, och östra Blomstermåla planeras att anslutas hösten 2016.

Genom snabba uppkopplingar tillkommer flera positiva möjligheter. I en globaliserad värld är det viktigt att IT blir en naturlig del i undervisningen på skolor för att Sverige ska kunna fortsätta vara en ledande nation inom informationsteknologin. Tillgång till internet möjliggör distansutbildningar på högskolor vilket ökar tillgängligheten till utbildning för dem som inte har möjlighet att flytta, vilket i sin tur också kan bidra till jämställdhet och regional tillväxt. Digitaliseringen märks också av i våra köpmönster genom att näthandeln tar andelar av detaljhandeln. Ytterligare ett mönster är att betalning i samhället till stora delar har gått från kontanter till elektronisk överföring via kort eller mobil.

Även inom den offentliga sektorn märks elektroniska tjänster. Mönsterås kommun ingår i eHälsoprojektet där tekniska hjälpmedel i hemmet ska underlätta vardagen för framförallt äldre medborgare. Andra exempel

2) Stockholm beräknas öka med 1 000 000 inv, Västra Götaland med 350 000 inv, och Skåne med 450 000 inv.

3) Länsstyrelsen i Kalmar län, 2013

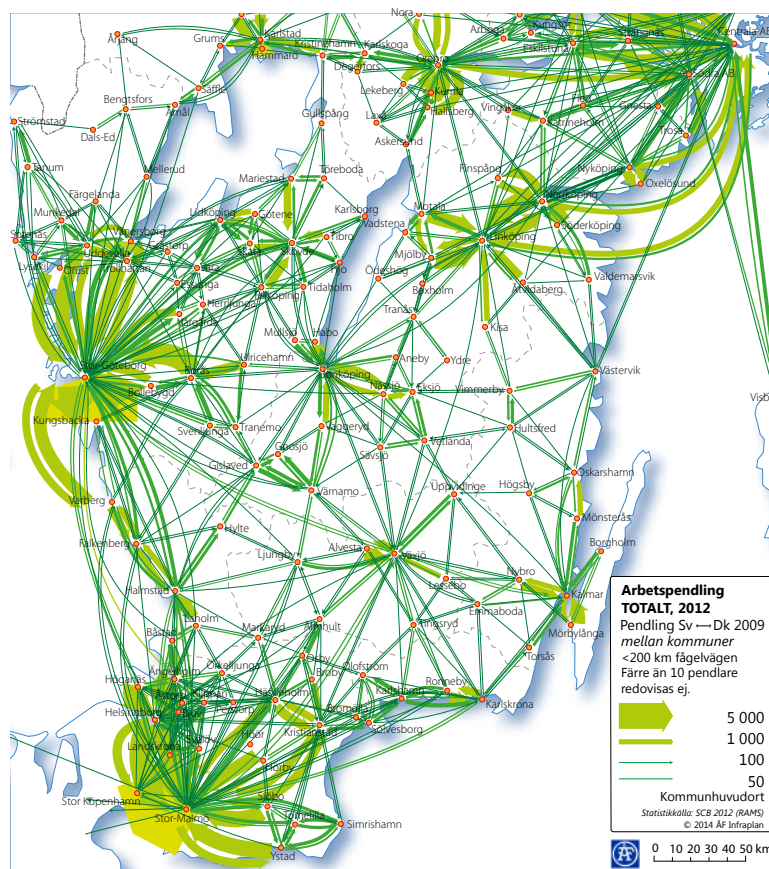
är hur offentliga institutioner och medborgare kommunicerar med varandra, detta sker mer och mer digitalt.

Boverkets prognos är att digital service i våra liv, såväl offentlig som kommersiell, kommer vara en naturlig del 2025. Vidare kommer andelen distansarbete öka, vilket i sin tur minskar antalet resor. Nya användningsområden för informationstekniken kommer upptäckas, och genom ett väl utbyggt bredband och hög utbildningsnivå kommer samhället och dess medborgare kunna ta till sig de nya möjligheterna.

GLOBALISERING

Globalisering innebär att världen krymper genom ett utökat utbyte av handel, information och personresor. Städer, regioner och länder kopplas närmare varandra i strukturella sammanhang där de växelvis konkurrerar, växelvis kompletterar varandra. Detta innebär att Sverige och Kalmar län påverkas i stor utsträckning av externa händelser.

Handel är den stora drivkraften bakom globaliseringen, och handel är också nyckeln bakom Sveriges och Europas tillväxt. Förutsättningen för ökad handel är goda kommunikations- och transportmöjligheter. Genom förbättrade kommunikationer skapas även större arbetsmarknadsregioner⁴. Det finns samband som visar att större

Bilden visar pendlingsrörelser och pendlingsmängd i södra Sverige år 2012. Källa SCB, bearbetad av ÅF Infraplan.

⁴ En region som på sikt kan vara självförsörjande på arbetskraft och arbetstillfällen. Värdet av att skapa större men färre arbetsmarknadsregioner är att fler personer kan nå fler arbetstillfällen, eller att en arbetsplats kan knyta till sig anställda från ett större geografiskt område. Det finns samband mellan en arbetsmarknadsregions befolkningsmängd och tillväxt i regionen.

arbetsmarknadsregioner innebär ökad tillväxt. Generellt minskar antalet arbetsmarknadsregioner och växer istället till ytan i Sverige, eftersom kollektivtrafiken byggs ut och resor alltmer går över kommun- och länsgränser.

Länets industrier blir alltmer kunskapsintensiva och behovet ökar av att rekrytera anställda med rätt kompetens. Regioner med god samverkan mellan kommuner i t.ex. infrastrukturfrågor har en mer positiv utveckling gällande arbetstillfällen och befolkningssiffror. Länets kommuner har goda möjligheter att samverka för att stärka regionen.

Globaliseringen har även påverkat våra resvanor på fritiden de senaste åren. En tydlig trend är antalet ökade gästnätter på hotell, vandrarhem, eller stugbyar. Från 2000 har antalet övernattningar ökat från 26 miljoner till 35 miljoner 2012, prognosen är att 44 miljoner övernattningar kommer ske 2020⁵. Samma material visar också att andelen ickesvenska turister ökar, även om svenska turister per övernattning är i stor majoritet, över 70 %. Besöksnäring utgör därför en stor ekonomisk möjlighet för större städer såväl som för landsbygden.

Boverkets prognos för 2025 är att basindustrin⁶ i Sverige kommer stå för betydande delar av exporten, men att det kommer vara högteknologiska varor som kommer vara den enskilt viktigaste faktorn för fortsatt tillväxt. Forskning och utvecklingstäta områden är tillväxtnoder. Tillväxtnoder är också viktigt i regional skala, forskning visar att städer måste ha en befolkningsmängd på minst 25 000 inv. för att kunna fungera som tillväxtmotor.⁷ Det betyder att i vårt närområde är det endast Kalmar som uppfyller kriteriet och det är därför viktigt att kommunikationerna till och från Kalmar stärks.

KLIMAT- FÖRÄNDRINGAR

Klimatförändringar är ett faktum. 2010 beslutades⁸ att en halvering av 1990 års utsläppsnivå var tvunget att ske till 2050 för att temperaturhöjningen skulle sluta på + 2 grader. Sedan 1990 har utvecklingen gått åt fel håll och nu bedöms temperaturhöjningen bli + 4 grader 2050 om inte utvecklingen vänder.

Med klimatförändringarna följer ett antal effekter för Östersjöregionen. Till exempel beräknas förändringarna leda till perioder med extremt torrt väder och perioder med extremt fuktigt väder.

Årsnederbörden beräknas öka med 10-40 %, samtidigt som sommarnederbörden beräknas minska. Förändrade nederbördsmönster leder till ökad risk för översvämningar, ras och erosion, effekter som bedöms bli mest påtagliga i västra, mellersta och norra Sverige. Katastrofer som kan ge stora kostnader.

5) *Turistnäringens utvecklingscenter, 2013*

6) *Industrier som framför allt utviner eller förädlar råvaror, såsom skogs-, och gruvindustrin.*

7) *Pettersson, 2013*

8) *Beslut togs av Förenta Nationernas ramkonvention om klimatförändringar*

Ökad nederbörd under korta perioder kan bli problematiska för VA-näten då dessa ofta inte är dimensionerade för det framtida nederbördsmonstret. Detta kan i förlängningen leda till att VA-systemen tvingas brädda orenat avloppsvatten vilket i sin tur förorenar omgivningarna och kan leda till att dricksvattenförsörjningen slås ut.

Havsnivån utanför Kalmar län beräknas stiga med ca 100 cm till 2100.⁹ Därför har redan nu regionala och kommunala riktlinjer införts för att ny bebyggelse ska stå säker för havsnivåhöjningar och temporära högvatten. Blomstermålas lägsta delar ligger på + 25 meter över havet.

En ökad miljömedvetenhet hos en kommun, och dess medborgare ger inte bara en bättre miljö utan sänder också en signal av en modern kommun. Frågor som är viktiga hos stora delar av befolkningen. Att profilera sig som miljömedveten kommun kan i sin tur få boende i kommunen att känna stolthet över sin hembygd.

I Blomstermåla erbjuds förnyelsebar och miljövänlig energi i form av fjärrvärme från Södra Cell.

Översvämning av Alsterån 2010, Ålem kyrkby
Foto: Claus Kempe

9) Länsstyrelsen i Kalmar län, 2016

FRAMGÅNGSFAKTORER FÖR EN GOD LIVSMILJÖ

VAD KÄNNETECKNAR EN ATTRAKTIV BOSTADSORT?

I arbete med samhällsutveckling används begreppet attraktivitet flitigt. Det talas ofta om ”en attraktiv region”, ”en attraktiv stadsmiljö” eller ”en attraktiv livsmiljö”. Inom begreppet ryms alla de faktorer som uppfattas som positivt av människor och som gör att de vill stanna kvar eller flyttar till en plats, stad eller region. För att ha kännedom om vad som påverkar människor när de väljer att bo på eller flytta till en plats är det därför viktigt att veta vad som värderas som attraktivt. Ingen entydig definition finns av begreppet, men det finns ett antal faktorer som ofta lyfts fram som tillsammans, eller var för sig gör en plats attraktiv. Framförallt är mindre tätorter väldigt beroende av följande faktorer¹⁰:

1. Det är viktigt att det finns en väl utbyggd infrastruktur. Att det finns tillgång till god infrastruktur tillgängliggör exempelvis en större arbetsmarknad.
2. Att det finns ett grundläggande närserviceutbud så som god offentlig service, tillgång till kompetent personal och god kvalitet på skolor, och grundläggande kommersiell service.
3. God tillgänglighet till större närliggande marknader med specialiserad service (även i detta fall är infrastrukturen viktig för att nå utbudet).
4. I en region med många mindre tätorter kan orterna sinsemellan ha olika specialisering och på så vis komplettera varandra.
5. Platsbundna värden som kan handla om speciella förhållanden för rekreation, särskilda kulturverksamheter och historiska platser.

Flertalet forskare menar att det behövs ytterligare framgångsfaktorer för att en ort ska stärka sitt varumärke och upplevas som attraktiv. Faktorer som igenkänning, trovärdighet och unik karaktär är centrala. Framgångsfaktorerna gäller både för stad och landsbygd: Visionära personer – eldsjälar, politisk vilja och ledarskap, social och kulturell mångfald, dynamisk organisationskultur genom nätverk, tillgång till byggnader och områden för kulturändamål.¹¹

10) Pettersson, 2013

11) Tillväxtanalys, 2012

Det finns tre huvudsakliga faktorer som styr när människor-, en individ eller familj, väljer att flytta till en viss plats¹²:

1. Behov. Behov är basen som gör att en plats överhuvudtaget ska komma ifråga. Det kan till exempel handla om att det finns en trygg och säker bostad att tillgå.
2. Krav. Krav är faktorer som inte är förhandlingsbara utan ska vara uppfyllda. Det kan vara att det finns ett bra jobb att tillgå och en bra skola.
3. Preferenser. Preferenser är ”det lilla extra” varunder ovanstående exempel så som tillgång till kultur, social och kulturell mångfald eller tillgång till natur ingår. Olika individer och familjer har dock olika uppfattning av vad som är ”det lilla extra”.

Framförallt unga människor är mycket rörliga. De jämför platser, inte bara inom länet, när de bestämmer sig för vart de ska studera eller arbeta. Därför räcker det sällan med att endast de två första kriterierna, behov och krav är uppfyllda. De flesta kommuner uppfyller exempelvis kriterierna om en god skola, medan många kommuner på landsbygden som har en negativ befolkningstrend ofta har stora naturvärden.

FLYTTMÖNSTER

I Sverige flyttar ca 1,2 miljoner personer varje år, och ungefär hälften av alla som flyttar har valt sin nya bostadsplats på grund av att den nya bostadsmiljön som helhet anses så pass attraktiv att den är värd att flytta till¹³. Detta kan verka vara ett mönster som alltid funnits, vem vill inte bo på en attraktiv plats? Men faktum är att förr valdes ny bostadsplats oftast på grund av arbetet, idag motiverar endast 18 % av alla flyttningar av arbete. Det är en tydlig trend att valet av attraktiv bostadsplats är betydligt viktigare än andra faktorer. En attraktiv plats kommer först på önskelistan. Vid en jämförelse över tidanvändningen över en hel livstid ter sig detta mönster logiskt, endast 9 % av vår tid används till arbete, medan vår fritid består av nära 50 %¹⁴.

Andra skäl till att byta bostadsplats är att få tillgång till en bättre bostad, detta motiverar 44 %. Att flytta hem igen, till sin uppväxtsort motiverar 15 % av alla flyttar, och 20 % av alla flyttar beror på att den nya platsen innebär minskade avstånd och restider.¹⁵

Flyttmönstret i Mönsterås kommun är både typiskt och otypiskt för en mindre kommun. Mönstret är typiskt såtillvida att ungdomar i 19–30-årsåldern flyttar ut, ofta för att studera, eller arbeta, eller bo på en större ort med ett större utbud av nöjen och sysselsättningar. Flyttmönstret i kommunen är otypiskt på det sättet att kommunen

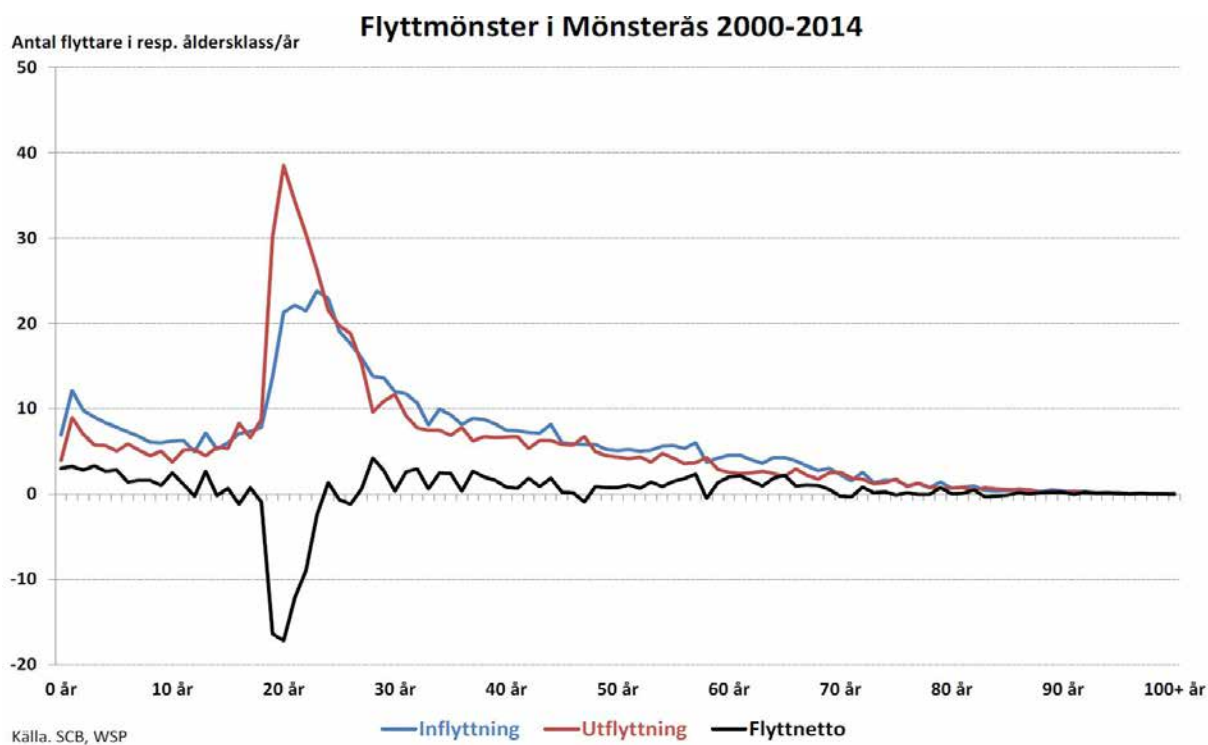
12) Niedomysl, 2006

13) Kairos Future, 2016

14) Mellander, Charlotta, 2014

15) Kairos Future, 2016

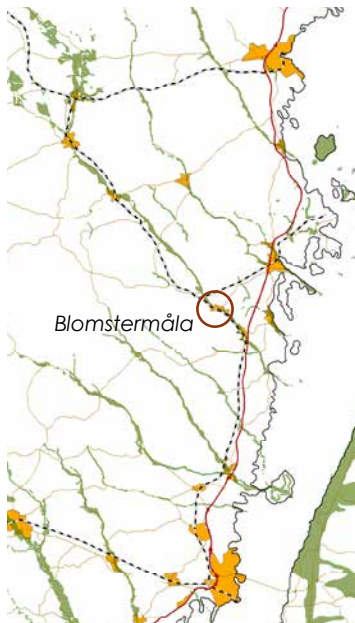
har en positiv inflyttning av personer i alla andra åldrar. Diagrammet nedanför visar att Mönsterås kommun är en attraktiv kommun för flera åldersgrupper, bland annat barnfamiljer och äldre.¹⁶

¹⁶) WSP, 2016

BLOMSTERMÅLA

...I ETT STÖRRE PERSPEKTIV

Blomstermålas läge i regionen. Den gröna färgen visar regionens ås-sträckningar.

Blomstermåla ligger i södra delen av Mönsterås kommun, ca fem km väster om Kalmarsund. Orten är belägen på Högsbyåsen precis norr om Alsterån.

Järnvägen som går genom Blomstermåla förbinder Kalmar med Linköping och utgör tillsammans med riksväg 34 en viktig infrastrukturell koppling.

Blomstermåla är ett industrisamhälle som vuxit fram till följd av industrin på platsen. Industrin har präglat samhället där arbetarrörelsen har varit stark. Något som genom ortens Folkets Hus satt Blomstermåla på kartan i modern tid.

Blomstermåla är Mönsterås kommuns näst största samhälle med drygt 1500 invånare.

Kalmar län är idag uppdelat i fyra arbetsmarknadsregioner, Mönsterås ingår idag i Oskarshamns region, men kommer genom ökat pendelutbyte räknas till Kalmars arbetsmarknadsregion i framtiden. Det pågår ett regionalt samarbete genom ett pilotprojekt ”Den attraktiva regionen, DAR” mellan Mönsterås, Kalmars och Oskarshamns kommuner med målet att slå samman Oskarshamns och Kalmars arbetsmarknadsregioner till en. Projektet leds av Trafikverket nationellt, men Regionförbundet lokalt.

Dagens alltmer regionala rörelsemönster kan bland annat avläsas i att Blomstermålas ungdomar i vissa fall väljer att gå sin gymnasieutbildning i Kalmar istället för kommunens centralort Mönsterås. Ett val som tågförbindelsen gör möjligt. Blomstermåla kan alltså ses som ett samhälle som administrativt hör till Mönsterås kommun, men som genom Stångådalsbanan har en koppling mot större städer, framförallt Kalmar.

...VÄXER FRAM

Längs Kalmarsund finns en tydlig gräns mellan kustens odlingsbygd och den småländska skogsbygden. Gränsen hänger samman med höjdskillnaden som avgjorde vad som en gång låg över och under vattenytan i Ancylussjön¹⁷. Utmed Kalmarsunds stränder finns idag ett öppet odlingslandskap, medan skogens jordbruksmark på högre mark, längre in i landet uppträder som gläntor eller stråk som följer vattendrag eller åsar.

En stor andel stenåldersfynd i form av pilspetsar, yxor m.m. har gjorts mellan åsen och Alsterån, framförallt i och kring Århult by. Huruvida fynden är från permanenta boplatser eller om det är lämningar från genomresande längs åsen är svårt att bedöma, men sannolikt var både åsen och ån redan för tusentals år sedan en betydelsefull transportled.

¹⁷) För ca 10 000 år sedan var Östersjön en sötvattensjö med en vattennivå ca 100 m högre än smålandskusten idag.

Fanérproduktion.
Foto: Kalmar läns museums arkiv

Sopbil för dammfri tömning,
automatisk kärlyftare och
tömningarnordning, ca 1950.
Foto: Kalmar läns museums arkiv

Blomstermåla år 1920
Foto: Stranda hembygdssörening

Blomstermåla station 1946
Foto: Kalmar läns museums arkiv

Transportleden på åsen blev med tiden bredare och anpassades efter nya tiders transporter med hjulfordon och blev under medeltiden känd som Stockholmsvägen eller stora Kungsvägen. Vägen utnämndes av Gustav Vasa som riksväg och sågs som en av sydöstra Sveriges viktigaste transportsträckor. Dess sträckning var i stort densamma som dagens riksväg 34 och järnvägsträckning. Även Mönsteråsvägen som binder ihop Blomstermåla med Mönsterås har medeltida anor. Vägen kallades då Spetalehultvägen, namnet sägs komma från att vägen gick förbi det medeltida klostret i Kronobäck där spetälskesjuka togs emot.¹⁸

Det är också från medeltiden som ortsnamnet Blomstermåla tidigast kan dateras¹⁹. Ändelsen måla är karaktäristisk för sydöstra Sverige och betyder små nybyggen.

Blomstermåla har lång industriell historia, goda förutsättningar fanns genom Alsteråns fallhöjd, ån faller hela 45 meter från Blomstermåla ned till Kalmarsund. Källor nämner att det så tidigt som på 1600-talet fanns vattendrivna verksamheter i Århult och Duveström. Om Alsterån var av stor betydelse för den tidiga industrin, så var det järnvägslinjen Kalmar-Berga, invigd 1897, som möjliggjorde den stora industri- och befolkningsexpansion som Blomstermåla fick uppleva under 1900-talet. Under 1800-talets andra hälft bestod Blomstermåla endast av ett 75-tal bostäder, 1940 var invånarantalet uppe i 1045 invånare.²⁰

Generalstabskarta från 1874

Kombinationen järnväg, vattenkraft och landsväg skapade goda förutsättningar för industrietableringar. Kring förra sekelskiftet etablerades träindustrier i form av fanér-, och möbelfabriker, och några år senare etablerades företagen Norba och BEVI i Blomstermåla. Norbas verksamhetsområde förändrades, och under 30-talet började sopbilar produceras. Produktionen pågick i 73 år ända fram till 2007 då produktionen togs över av JOAB.

Blomstermålas industrier har till stor del vuxit upp mellan järnvägen och Alsterån, detta koncentrerade industriområde utgör idag ett kulturhistoriskt centrum. De förhållandevis storskaliga industrimiljöerna visar på Blomstermålas identitet som industriort. Sedan slutet av 90-talet

18) Mönsterås kommun, 2003

19) Ålem hembygdssörening, 1949

20) Ibid

Dans i folkets hus
Källa: Blomstermåla Folkets Hus

Folkets hus, 1960-tal
Källa: Blomstermåla Folkets hus

finns ett sopbils- och industrimuseum som visar hur den mekaniska industrin har utvecklats i Sverige från slutet av 1800-talet.

Blomstermåla är troligen den ort i Mönsterås kommun som tydligast är präglad av sitt industriella arv. Arbetarrörelsen har haft ett starkt fäste i Blomstermåla vilket kan ses i uppförandet av både Folkets Park (1939) och Folkets Hus (1907).

Ett nytt Folkets hus byggdes 1963, och är trots sin unga ålder betraktat som ett viktigt kulturmonument. Under Folkets Hus första åtta år besöktes anläggningen av hela 300 000 besökare. Under storhetstiden under 60-, 70-, och 80-talet uppträdde artister som ABBA, Ulf Lundell, Flamingokvartetten, Magnus Uggla och många många fler. Nästan alla band som uppträtt har också fotograferats på plats och fått sina bilder upphängda i Folkets Hus.

Under några år på 1970-talet lyckades Blomstermålas fotbollslag BIK avancera till landets näst högsta serie. Blomstermåla IK har även fostrat två landslagsspelare, bröderna Roger och Benno Magnusson.

År 1952-1974 genomfördes kommunreformer i Sverige då 2498 kommuner slogs samman till 278 st. I och med denna reform sammanfogades Ålems kommun (där Blomstermåla ingick), Fliseryds kommun och Mönsterås kommun till en kommun.

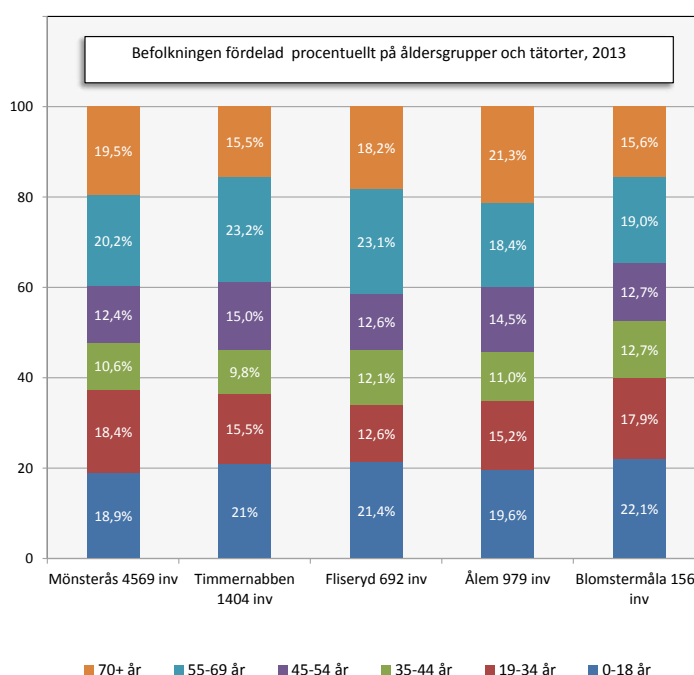
Ekonomiska kartan från 1941

...BORNA OCH BOSTÄDER

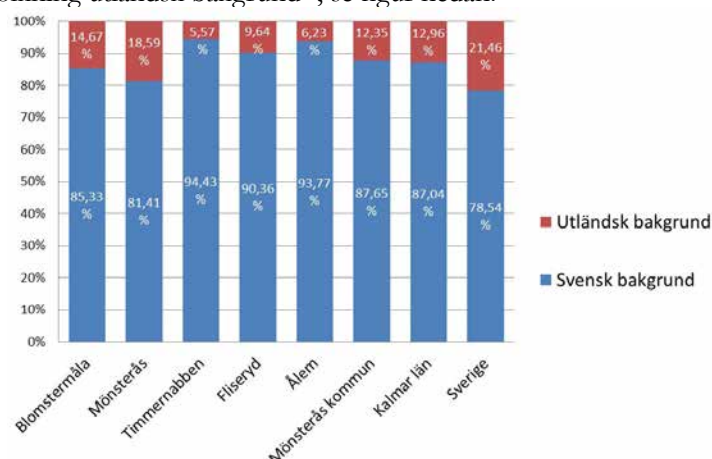
Antalet invånare i Blomstermåla är 1588 inv. och är därmed kommunens andra största tätort. Befolkningen har de senaste 25 åren varit sakta nedåtgående, en trend som de senaste åren vänt och 2015 visar högre siffror än för både 2010 och 2005.

År	1990	1995	2000	2005	2010	2015
Invånare	1786	1704	1601	1562	1527	1588

Åldersfördelningen skiljer sig från de fyra övriga tätorterna i kommunen genom att Blomstermåla har högst andel unga och lägst andel äldre av kommunens tätorter. 40 procent av de boende i Blomstermåla är mellan 0-34 år, vilket kan jämföras med 36,7 procent i Mönsterås kommun. Vidare är Blomstermåla den tätort i kommunen som i relation till sin totala befolkning har flest familjer med 3 barn (0-21 år) eller fler, och lägst andel familjer helt utan barn i åldrarna 0-21 år.

Sannolikt är de senaste årens invandring till Blomstermåla en del av befolkningsstrukturen samt att kommunens två stora äldreboenden finns i Ålem och Mönsterås. 2014-12-31 hade 14,7 % av Blomstermålas befolkning utländsk bakgrund²¹, se figur nedan.

21) Född utomlands, eller född i Sverige med två föräldrar som båda är födda utomlands. Personer utan uppehållstillstånd, ex asylsökande, ingår inte i befolkningsstatistiken ovan.

I Mönsterås kommun bor nästan tre fjärdedelar av befolkningen i småhus (villa, parhus, eller radhus). Jämfört med Oskarshamn och Kalmar kommun har Mönsterås en betydligt större andel boende i småhus, och detta gäller i alla åldersgrupper. Exempelvis bor 60 % av alla över 80 år kvar i småhus, även bland unga vuxna (20-29 år) bor drygt 60 % i småhus. I Oskarshamn är siffrorna för de båda åldersgrupperna ca 40 %, och i Kalmar ca 30-35 %.²⁴

Blomstermålas bostadsbestånd består idag av framförallt egenägda småhus. Inga bostadsrätter finns i Blomstermåla, och de hyresrätter som finns är alla uthyrda, även om viss omsättning sker. Det är viktigt att en ort kan erbjuda en variation av bostadsmöjligheter. Olika människor har olika preferenser för sin bostad, och denna preferens skiftar även över tid. Genom att det finns en balans mellan efterfrågan och utbud kan både unga hitta sig en bostad, samtidigt som äldre som vill flytta från sitt småhus har möjlighet att hitta en mindre lägenhet.

I Mönsterås kommun byggs ca 10-15 småhus varje år, samtidigt har antalet sålda tomter i Blomstermåla varit lågt de senaste åren. Den senaste nybyggnationen av småhus/villa skedde kring år 1990. I Blomstermåla finns idag (2016-04-20) åtta lediga tomter, och en stor andel planlagd mark för bostäder, mark för drygt 100 tomter. Det finns alltså väldigt goda förutsättningar för ännu fler småhus. Däremot saknas mindre lägenheter i centrum och i kollektivtrafiknära lägen.

Villagata från Krungårdsområdet, uppfört kring år 1990.

22) WSP, 2016

...OCH DESS NÄRINGS LIV

Bild från www.BEVI.se

Bild från www.JOAB.se

Bild från www.SSE.se

Blomstermålas näringsliv består av ett antal företag verksamma inom skilda branscher. Drygt 150 företag har Blomstermåla som postort, och det finns ca 450-550 arbetsställen i orten. De största företagen är BEVI (elmotorer och generatorer), SSE (elinstallationer och automationer), BINDAB (metallarbeten), Kährs (sågverk specialiserade på ek), JOAB (påbyggnader till lastbilar), Stans & Press (metallarbeten), Dekra (teknisk provning och analys), Ålems Orgelverkstad, Coop, Habo Rostfria (stålprodukter och komprimatorer), Hälsocentralen, och Ålem Sparbank.

Näringslivet är starkt i Mönsterås kommun, i Svensk Näringslivs kartläggning 2015 bland samtliga kommuner pekades företagsklimatet i Mönsterås kommun ut som Sveriges 42:a bästa, och därmed regionens bästa företagsklimat. I begreppet företagsklimat ingår de attityder, regler, institutioner, och kunskaper som möter företagaren och den företagsamme i samhället.

Industrin är en viktig del av Blomstermåla, inte bara som arbetsgivare utan också för den mentala bild som finns av orten. Blomstermåla är ett industrisamhälle - ett samhälle som vuxit fram till stor del av att Alsterån och järnvägen gav goda förutsättningar för industrietableringar. En intressant koppling är Blomstermålas historik som träindustriort, idag ses träindustri som en framtidsbransch. *Träregion Småland*²³ har som målsättning att Småland 2020 ska vara en ledande träregion i Europa. Även Mönsterås kommun profilerar sig inom träbranschen, både genom byggprojekt och genom en träbyggnadsstrategi.

Turistindustrin är stor i Sverige, inte minst i Kalmar län som under sommarmånaderna har fjärde flest gästnätter i riket, men det finns inget turistföretag registrerat med Blomstermåla som postort.

I samband med Blomstermålaprojektet har fram till december 2015 42 företag intervjuats i Blomstermåla. Av dessa uttrycker 27 företag tillväxtambitioner. Intervjuerna visar också att flera av företagen har rekryteringsbehov, samtidigt som fåtal av företagen planerar friställa personal i och med att JOAB flyttar delar av sin tillverkning utomlands.

...OCH DESS FÖRENINGSLIV

Foto: Tomas Jonsson

Av kommunens nära 200 registrerade föreningar har 20 föreningar Blomstermåla som postort. Föreningslivet har ett brett spektrum av verksamheter, allt från idrottsklubbar och ryttarföreningar, vidare till bridge och scouter, till politiska ungdomsförbund och pensionärsorganisationer.

Av Blomstermålas kultur- och fritidslokaler kan Folkets Hus (bio, direktsänd opera, dans, evenemang, fritidsgård m.m.), Biblioteket, Idrottsplatsen (fotboll, tennis, utebandy), Sporthallen (innebandy, skytte, fotboll, bordtennis, basket, volleyboll, handboll, badminton m.m.), och Långehäll friluftsområde (elljusspår, fiske, löpning, klättring,

23) *Träregion Småland* är ett samarbetsorgan som drivs av Smålands tre regionförbund och länsstyrelser. I arbetet ingår även näringsliv, Högskolan i Jönköping, Linnéuniversitetet, arbetsförmedlingen, m fl.

mountainbikespår, orientering, utegym, vandringsleder och skidspår) lyftas fram. Årliga evenemang som sker i Blomstermåla är bland annat musikfestivalen Blomsterrock, och LAN Monsterhack.

Skidåkning Långehäll
Foto: Oscar Ekstam

Aktivitetsdag i Långehäll
Foto: Oscar Ekstam

Bild från mountainbikespåret
Foto: Oscar Ekstam

...OCH OFFENTLIG SERVICE

Den offentliga servicen i Blomstermåla är god, i samhället finns förutom låg-, mellan-, och högstadieskola, förskola, fritidsgård och en hälsocentral.

Entréfasad till
Krungårdsskolan

Krungårdsskolans upptagningsområde för låg- och mellanstadie är Blomstermåla tätort med omnejd, och högstadieskolans upptagningsområde är Ålem, Timmernabben, och Blomstermåla med omnejder. Förskolan Blomman, kommer under 2016 utökas med två förskoleavdelningar i det gamla församlingshemmet. Utöver förskolan finns även dagbarnvårdare.

Förskolan Blomman

Fritidsgården har under flera år varit verksam i Krungårdsskolans lokaler men ska under 2016 flyttas till Folkets Hus.

Hälsocentralen i Blomstermåla är en av två hälsocentraler i Mönsterås kommun och erbjuder förutom distriktsläkare och distriktssköterska, även psykolog, kurator, apotek och barnhälsosjuksköterska. I huset finns även ett gym i privat regi.

Hälsocentralen i
Blomstermåla

...OCH FOLKETS HUS

IT-mässa 2016
Foto:Claus Kempe

Tygridå i biosalongen

Lampor i biosalongen

År 1954 lyftes frågan upp för första gången om att uppföra ett nytt Folkets Hus i Blomstermåla, det gamla Folkets Hus från 1907 hade föreningen vuxit ur. Drivande i frågan var dåvarande kommunstyrelsens ordförande Erik Olsson, tillsammans med Rolf Svensson, Gustav Bäckström, och Alf Werner. Invigningen skedde 1963. Finansieringen skedde något ovanligt i samarbete mellan ortens arbetarrörelse och näringsliv, samt genom betydande kommunalt stöd.

Folkets Hus blev en succé direkt, 7 år efter uppförandet beslutades att bygga ut Folkets Hus, under de första 7 åren hade nämligen Folkets Hus hela 300 000 besökare.

Folkets Hus kan ses som en tidstypisk byggnad i modernistisk stil. Inom modernismen är det byggnadens form och konstruktion som innehåller det arkitektoniska värdet. Fasaderna är därför fria från utsmyckningar till skillnad från byggnader uppförda under 1900-talets tidigaste årtionden i andra stilar. Interiört besitter Folkets Hus hög kvalitet i både materialval såsom hur utformningen har skett. Som exempel kan biosalongen med dess valnötspanérklädda väggar, och de stålsmidda balkongräckena ovanför det stora dansgolvet nämnas.

Byggnaden är ett viktigt kulturmonument, och väldigt många personer förknippar byggnaden med Blomstermåla. Symboliken av Folkets Hus i Blomstermåla är stor.

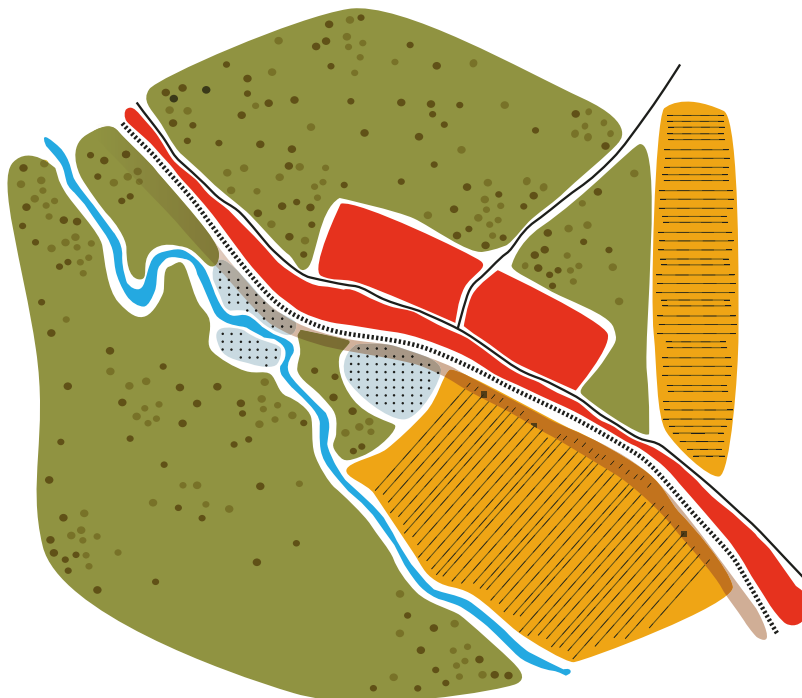
Huset har renoverats på senare år. Finansieringen skedde framförallt genom statligt stöd via Boverket och kommunalt stöd via Mönsterås kommun. Liksom vid uppförandet var även näringslivet delaktigt.

Idag erbjuder Folkets Hus danser, konferenslokaler, bio, direktsända operor, loppmarknad, föreläsningar, mässor, bingo, teater, kurser, pub, pizzeria, fritidsgård, och privata fester.

Folkets Hus sommaren 2015

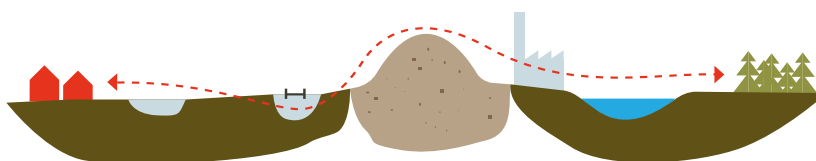
BLOMSTERMÅLAS FYSISKA STRUKTUR

ANALYS AV FYSISK STRUKTUR

Skissen ovanför är en grafisk skildring av Blomstermåla. Den röda färgen symboliserar bebyggelse och visar att samhället är utdraget från nordväst till sydost. Den byggda strukturen följer väg 34 och järnvägens riktning som på kartan visas med svarta linjer. Likaså följer bebyggelsen åsens rygg som visas i transparent brunt och Alsteråns vatten. De prickiga grå ytorna visar industrins placering vid Alsterån och järnvägen, medan det gula symboliserar åkermark och den gröna färgen kringgärdande skogsmark.

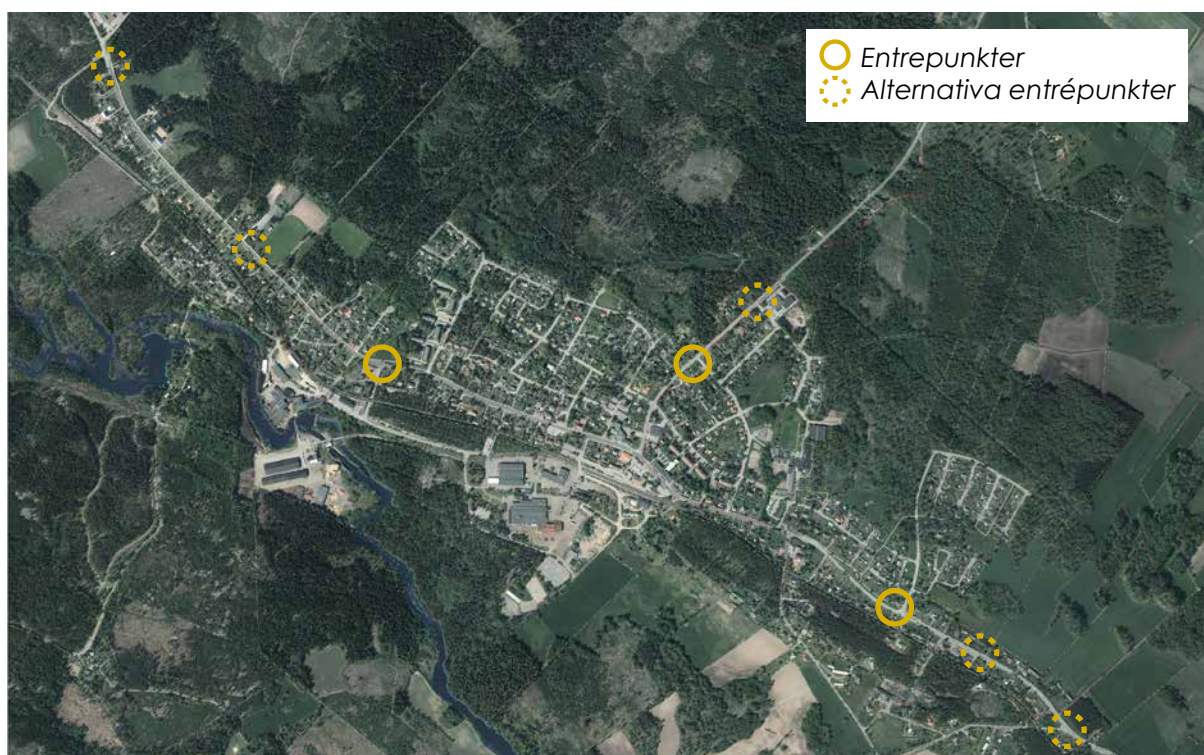
Väg 34, järnvägen, åsen och Alsterån är karaktärsbildande, fysiska element i samhället som sammantaget berättar om Blomstermålas historia. Åsen har utgjort transportled sedan medeltiden, industrin växte fram vid ån, och järnvägen kom till följd av industrin. Bostadsområdena i norr har växt fram i takt med att ny arbetskraft har behövts, till skillnad från andra samhällen som kanske växt fram kring en kyrka. De omgivande skogsområdena och Alsteråns vattenrum är av stort rekreativt värde. För att komma dit från bostadsbebyggelsen måste vägen först korsas, därefter passeras järnvägen och åsen genom tunnel och slutligen passeras industriområdena. Ån är inte synlig från den bebyggda miljön.

I arbetet med Blomstermålas fysiska strukturer framkom tidigt en diskussion om vart Blomstermåla egentligen börjar och slutar. Svaret är inte helt givet eftersom övergången mellan tätbebyggelse, strötomter och lantbruksbebyggelse är diffus både i väster och öster. Vid ankomst från Mönsterås och Tålebo har orten en tydligare gräns även om industri gränsar till vanlig bebyggelse. Speciellt i öster är övergången diffus mer eller mindre hela vägen till Ålem.

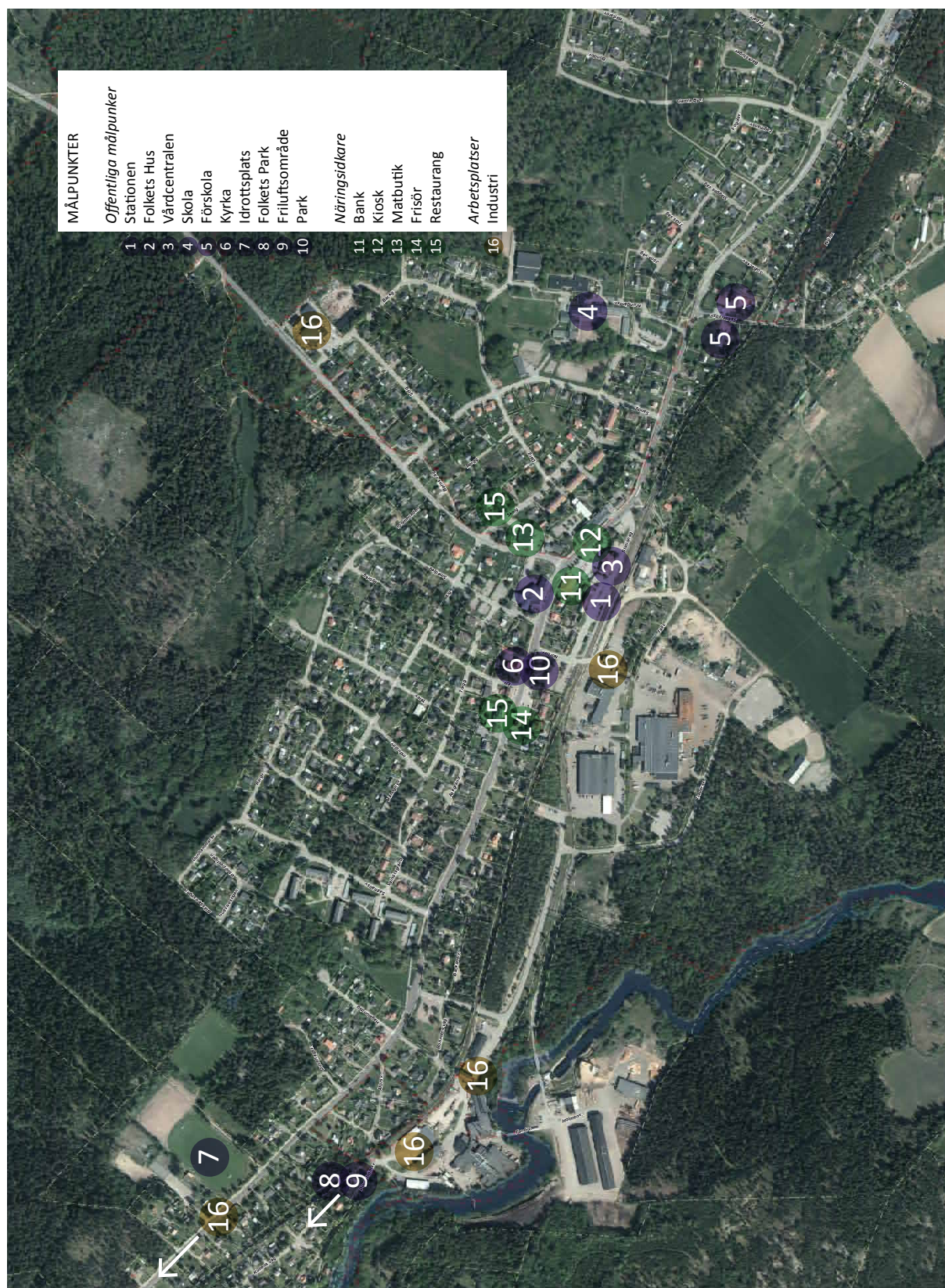
En tydlig entré är viktigt eftersom det ger en bild av att ankomma, passera igenom och åka ut ur. Att veta ett samhälles avgränsning ger en bild av samhällets storlek och utformning vilket i sin tur skapar orienterbarhet och därav trygghet i det den förbipasserande tydligt kan läsa av sin omgivning. En plats med tydlig avgränsning är lättare att identifiera. En tydlig identitet är viktigt för att kunna skilja en ort från en annan. Det är viktigt både för den boendes hemkänsla och för besökarens bild av orten. En Orts identitet är en väldigt komplex fråga. En plats upplevs alltid i två dimensioner. Dels genom den fysiska miljön så som bebyggelse, planteringar osv. Dels genom mentala bilder som bygger på upplevelser, erfarenheter och förväntningar.

Nedanförs visas en karta med de lägen som bedöms utgöra entrépunkter till Blomstermåla samhälle. Platserna är bedömda utifrån när känslan av att ankomma infinner sig. Exempelvis uppstår den känslan när det finns bebyggelse på båda sidor av vägen och när den uppträder som en bebyggelse gör i en tätort. Dvs som villor och flerbostadshus eller liknande samhällsliga funktioner och inte som lantbruk.

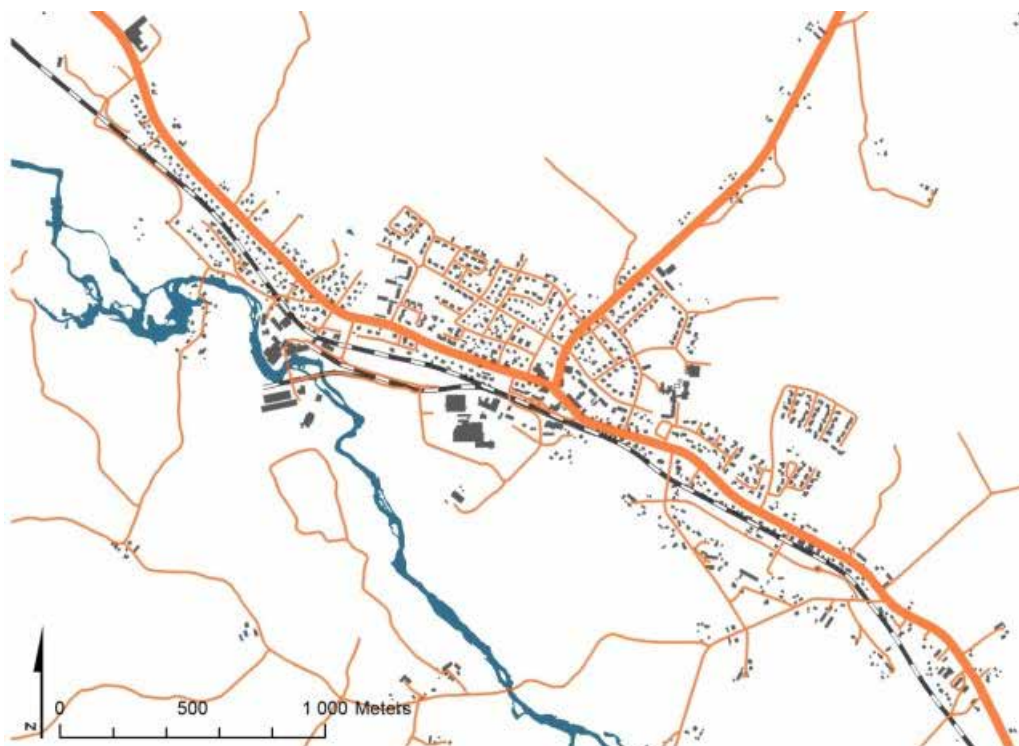

Illustrationskarta som visar identifierade entrépunkter till Blomstermåla. Entrépunkternas placering är inte helt givna, därför redovisas även alternativa entrépunkter.

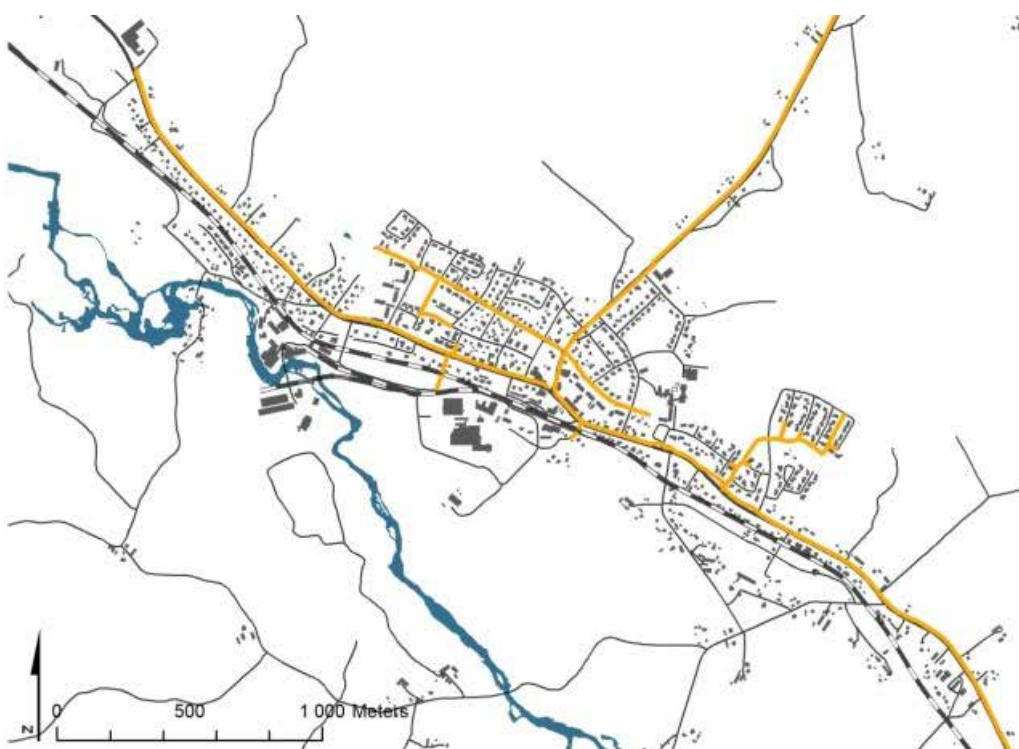
För att ytterligare förstå hur Blomstermåla grundläggande hänger samman identifierades de målpunkter som finns i samhället. Likaså togs kartor fram över hur samhällets väg-, gång och cykelnät ser ut. Dessa kartor redovisas på detta uppslag.

Karta som redovisar målpunkter i Blomstermåla

Bilvägar i Blomstermåla, markerade med orange

Cykelvägar i Blomstermåla, markerade med gult

Mellan Mönsterås, Ålem, och Blomstermåla finns ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät. År 2017-2018 beräknas även en GC-väg anläggas mellan Mönsterås och Timmernabben. Mitt i Blomstermålas centrum kan utformningen av cykelvägen dock förbättras så att den tydligare och mer trafiksäkert kopplas samman mellan Ålem och Mönsterås.

Efter att entréerna identifierats och den översiktliga bilden studerats, fortsatte arbetet med att analysera samhällets fysiska struktur mer ingående. För att göra det mer lätthanterligt, delades Blomstermåla in i 5 delar utifrån karaktär samt geografisk utbredning. De olika delarna har sedan analyserats var för sig för att få en bild av den fysiska strukturen.

Illustrationskarta som visar områdesindelning

OMRÅDE 1

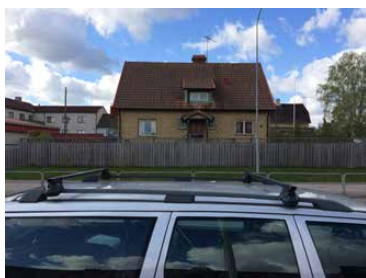
Centrum

Område 1 har avgränsats till att innefatta det som företrädesvis upplevs som Blomstermålas centrum. Området uppträder dock inte i sin helhet som centrum och gränsen kan tolkas och dras på olika vis. Vi har valt att ta med delar som: upplevs som centrum eftersom känslan av att vara framme infinner sig, delar som uppträder som centrum i kraft av att byggnader är placerade i gatuliv och i sin fysiska utformning utger sig för att vara del av centrum (men som för den sakens skull inte innehåller en centrumfunktion), byggnader som är starka målpunkter eller som innehåller centrumfunktioner. Centrum i ett samhälle har en mer offentlig karaktär och används i högre utsträckning av fler samhällsmedborgare än övriga delar. Centrum i en stad eller i ett samhälle är ofta mer symboliskt viktigt för en ort än andra delar. Här återfinns ofta symboliska landmärken som en kyrka, eller i Blomstermålas fall Folkets Hus. Folkets Hus är lika mycket alla Blomstermålabors Folkets Hus. Även många utomstående känner igen Folkets Hus och kopplar byggnaden till Blomstermåla som helhet.

Folkets Hus

Villa i centrumdelen

Gamla järnaffären

Alstergården

Gräsyta öster om Folkets Hus

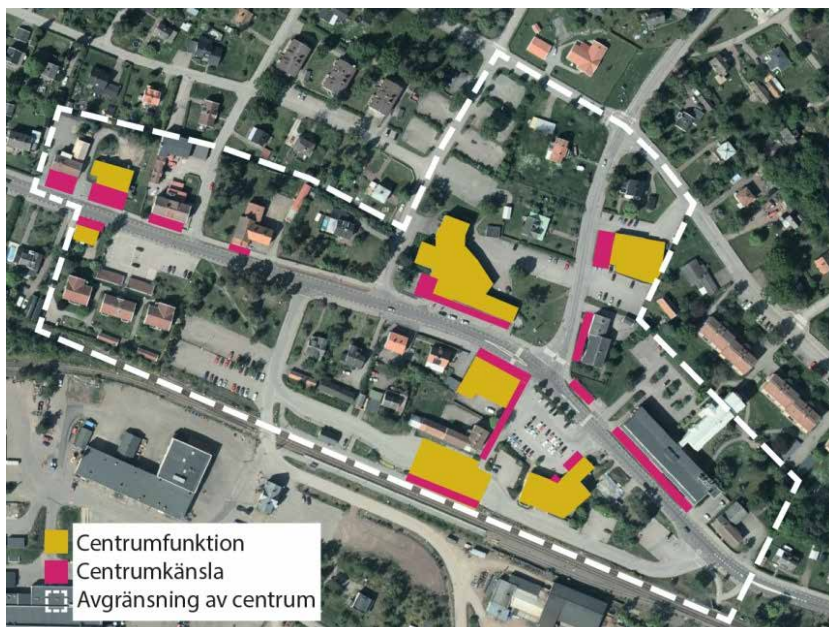

Vy från Folkets hus mot Gustav Adolfs torg och vårdcentralen

Det går att urskilja en kärna i centrumområdet som avgränsas av Folkets Hus, Coop och stationen. Folkets Hus och stationen utgör de mest påtagliga målpunkterna, men är inte de mest besökta och speciellt Folkets Hus, bidrar tidvis inte till några rörelser alls i området. Kärnan i centrum slås delvis sönder-, det vill säga blir uppdelat eller mister sin helhet, i form av rörelsemöjligheter och visuell kontakt, av väg 34 som samtidigt också är livgivande för samhället. Området slås även sönder av stora asfalterade ytor som delvis används som parkering och delvis som stationsområde. Området innehåller även en stor andel tomma eller slutna fasadytor. I centrumområdets västra del finns exempel på byggnader som uppträder som centrum, men som inte innehåller någon centrumfunktion. Ett exempel är den gamla järnaffären. De ligger dock tillsammans med exempelvis matstället Alstergården och en frisörsalong som är levande delar och som tillsammans utgör en centrumliknande enklav i området.

Öster om centrumkärnan finns det så kallade "Centrumhuset", men som inte heller det utgör någon stark målpunkt eller söker kontakt med gatan. I husraderna längs väg 34 finns vanliga villor och flerbostadshus som inte uppträder på ett centrumliknande vis eller söker kontakt till vägen. Detta gör sammantaget att centrum känns utspritt och mister styrka. Vid ankomst till Blomstermåla från norr, längs Mönsteråsvägen, uppstår en känsla strax innan Coop att Blomstermålas kärna är nådd. Förutom Coop syns vid ankomsten de symboliska målpunkterna Folkets Hus och stationsområdet i fonden av vägens slut.

Området som helhet är anpassat till bilar. Stora områden är anlagda för genomfart eller förvaring av bilar. Många besök till exempelvis

Illustrationskarta som visar centrumkänsla och centrumfunktioner.

vårdcentralen och kiosken sker, eller skulle kunna ske till fots eller med cykel. Människor vistas även intill vägbanan under längre tid, eftersom centrum för många människor utgör en naturlig samlingsplats där kontakt kan fås till andra människor. Speciellt viktigt är centrum som samlingsplats för svagare grupper såsom ensamma, äldre och unga människor. I medborgardialogen gjordes intervjuer med en grupp ungdomar på Krungårdsskolan där det framkom att de i perioder "hänger" vid stationen. Förmodligen eftersom centrum utgör det som närmast liknar en offentlig samlingsplats och ger känslan av kontakt till omvärlden i form av tågstationen. Människor vistas och möts i det offentliga rummet utan att nödvändigtvis vara kunder eller resenärer. På längre sikt är det därför viktigt att utforma centrum i Blomstermåla på ett mer tilltalande sätt så att det blir en mer värdig plats att vistas på.

Vy från ankomst till Blomstermåla på Mönsteråsvägen sett från Coop mot stationen. Folkets Hus ligger på höger sida om bilden.

OMRÅDE 2

Industriområden

Fanérvägen och åsen

Industrimuseum

Joab

Vägen från stationen mot ridhuset och Alsterån. JOAB ligger till höger om bilden.

Område 2 består av två industriområden och en ridhusanläggning. Området är målpunkt för människor som arbetar på något av industriområdenas företag, eller som vid tillfälle besöker ridhuset. En målpunkt i området är också sopbilsmuséet. Mellan område 2 och resten av samhället finns kraftiga fysiska barriärer i form av tågrälsen, väg 34 och åsen. Barriärerna gör området fysiskt och visuellt avskilt från resten av Blomstermåla. Det finns fyra passager i form av tunnlar genom åsen och under järnvägen vilket får sägas vara bra på en så kort sträcka. Det finns en stark mental koppling till området hos människor i form av medvetenhet om industrierna och dess historiska betydelse för Blomstermåla. Område 2 utgör även en viktig passage från samhället till Alsterån dit många går för att promenera. Det är även många som promenerar längs Fanérvägen som löper längs med åsens sträckning. Här är det en fin kvalitet att kunna urskilja åsens form.

Flygfoto 2014 över JOAB

OMRÅDE 3

Västra Blomstermåla

Villa längs Storgatan

Villa längs Storgatan

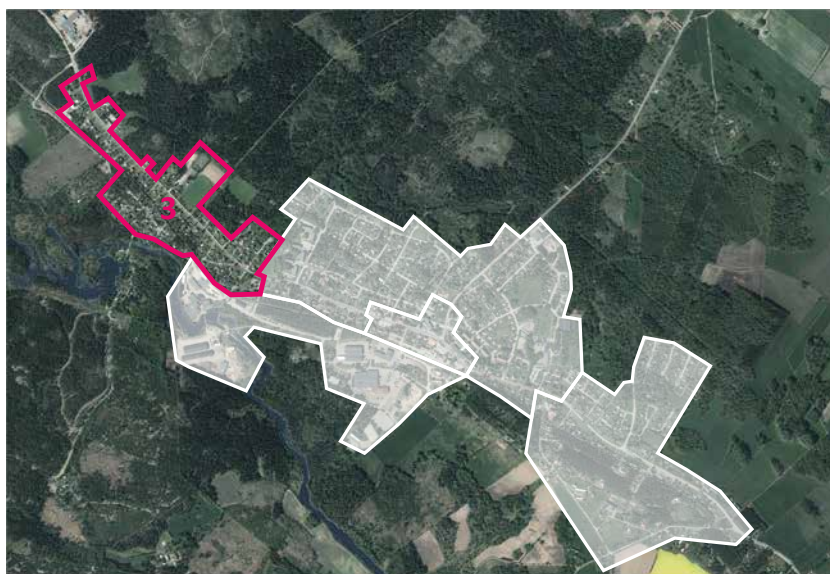
Villa längs Storgatan

"Gamla pizzerian"

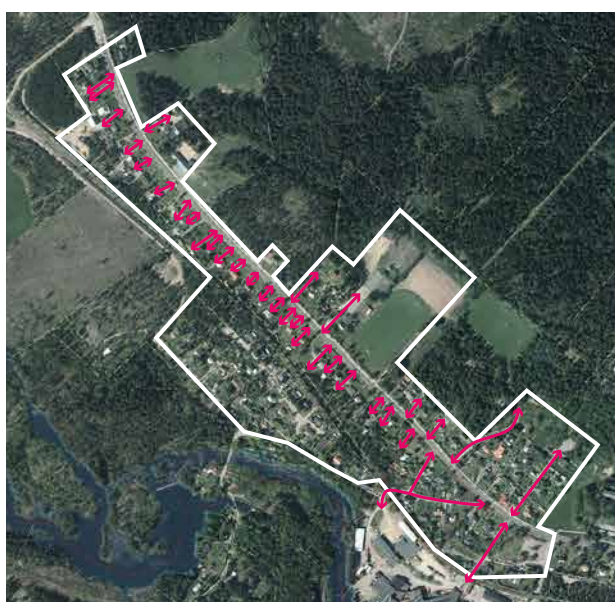

Idrottsplatsen

Mest karaktäristiskt för det västra området är de uppradade husen längs väg 34. Flera av dem har liknande karaktärsdrag med hög smal byggnadskropp och en markerad frontespis i två våningar. Husens utseende och dess placering blir nästan lite signifikant för Blomstermåla och dess långsträckt struktur. I den västra delen finns Blomstermåla IP och koppling från väg 34 till Folkets Park samt entré till industriområdet längst i väster. De områden som finns längs väg 34 är alla kopplade längs återvändsgränder till vägen vilket understryker att Blomstermåla är avhängigt väg 34. Att områdena sinsemellan saknar intern koppling gör att den västra delen av samhället blir avskuret från övriga av Blomstermåla och att samhället upplevs så långsträckt.

I område 3 finns "den gamla pizzerian" som står förfallen. Eftersom den ligger i vägliv, vilket normalt sett är en kvalitet, markerar den sig mer än övriga byggnader längs vägen. I det här fallet gör det också att den skapar en förfallen känsla i närområdet.

Illustrationskarta som visar alla återvändsgränder från 34:an till bostäder i västra Blomstermåla.

OMRÅDE 4

Östra Blomstermåla

Lada i gatuliv

Krungårdsområdet

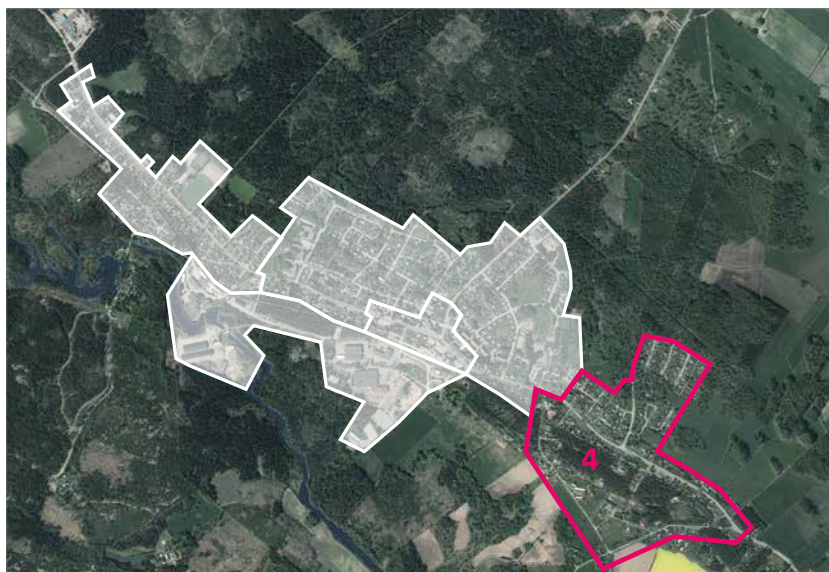
Bostadshus vid järnvägen

Förskolan

Stigen mellan bostäder i östra området och Krungårdsskolan.

I öster finns en liknande struktur som i väster. Husen ligger till stor del på rad längs väg 34. Men här ses inga exempel av de karaktäristiska "Blomstermålahusen". Däremot finns här insprängt äldre gårdar och lantbruk. Det är svårt att dra en gräns för vart samhället börjar och slutar. I nordost finns området Krungård som är det villaområde som byggts senast (omkring 1990). Även detta område saknar en bra förbindelse till övriga Blomstermåla, så när som på en grusad och obelyst stig som leder till skolan. Övrig trafik är hänvisad till väg 34. Söder om väg 34 finns ett område som upplevs som en egen del av Blomstermåla med egen karaktär av landsby. I området finns åkrar inspränga, flera mangårdbyggnader ligger i vägliv och huvudbyggnaderna längre indragna, vilket samlat ger upphov till landsbykänslan. Några senare tillkomna hus är placerade längs byvägen på liknande sätt som längs väg 34.

Illustrationskarta som visar alla återvändsgränder från 34:an till bostäder i östra Blomstermåla.

OMRÅDE 5

Centrala Blomstermåla

Entrén vid Krungårdsskolan

Bostadshus vid skolan

Flerbostadshus i Salthäll

Flerbostadshus, Skolgatan

Stigen mellan Salthäll och idrottsplatsen

I området närmast centrum bor de flesta Blomstermålaborna samlade i två delar väster och öster om Mönsteråsvägen och norr om väg 34. Områdena har byggts ut succesivt mellan 50-talet och 70-talet (För ortens utbredning 1941, se karta på s 20). En del av området har samma karaktär som västra och östra Blomstermåla med villor längs 34an, medan resterande delar främst uppträder som villaområden. Området väster om Mönsteråsvägen består av en väv av villavägar med likartade villor. Bitvis kan området vara svårt att orientera sig i för den som är ny besökare. Den del som skiljer sig från övriga är flerbostadshusen i Salthäll. Flerbostadshusen tillsammans med grönytan väster om husen utgör en tydlig gräns mellan Blomstermåla och den västra delen av samhället. Dessvärre saknar flerbostadshusen flera viktiga egenskaper som utgör en god boendemiljö. Bland annat saknas kontakt mellan byggnaderna och marknivån så när som på entréerna till husen. Men även entréerna är indragna och skymda och undgår kontakt mellan ute och inne. Människor som bor i en byggnad som drar sig undan sin omgivning riskerar att påverkas på liknande sätt och i mindre utsträckning söka sig ut i sin omgivning.

Den stora gräsplanen i mitten av området med bostäder högt placerat längs ena kanten. Krungårdsskolan ligger till höger om bilden.

Området öster om Mönsteråsvägen är lite annorlunda uppbyggt än den västra. Till stor del utgörs området av villaområden, även om det längst i söder finns några flerbostadshus och kedjehus. Mellan villaområdena finns skolområdet insprängt som blir en tydlig orienteringspunkt. De stora gräsområdena och skolområdet utgör både en uppdelande och samlande funktion. Skolområdet är i sig en gemensam och samlande målpunkt för de flesta Blomstermålaborna. Eftersom stora delar av de kringgårdande gräsytorerna går att se över utgör de ingen visuell barriär. De är dock bitvis något monotona i sin utformning, även om de blir mer levandegörande då aktivitet pågår på planerna. Skolområdets bebyggda delar saknar en tydlig entré och för den nye besökaren kan det vara svårt att hitta en väg in i skolan. Byggnadernas gårdar är till stor del attraktiva eftersom ytorna inte är hårdgjorda och har storvuxna träd vilka ger karaktär och historisk förankring. Det är dock något svag skillnad i vad som utgör fram och baksida vilket bidrar till att försvåra orienterbarhet i skolområdet. Skolområdet som helhet skulle kunna kopplas bättre till det kringliggande samhället och utgöra en resurs som mötesplats även utanför skoltid.

I ortsanalysen beskrivs det under kapitlet om framgångsfaktorer (s 15) att det är väsentligt med god offentlig service, inte minst en hög kvalitet på skolan. I arbetet med ortsanalysen ingår inte att besiktiga skolans inomhusmiljöer, vilket heller inte har gjorts. En omhändertagande miljö är viktig för att människor som vistas i den ska känna sig omhändertagna. Speciellt viktig blir denna faktor när det gäller barn och unga som är mer formbara än vuxna. Det är viktigt med en hög disciplin vad gäller omhändertagande av klotter och skadegörelse i skolor. Vid upprustning av skolmiljöer är det viktigt att ta större grepp för att uppnå ett långvarigt resultat. De små greppen tenderar annars snabbt att bli uppätta av tidigare rådande kultur. Det är viktigt att eleverna kan läsa av en förbättring så att kulturen ändras. En risk vid sjangserade skolmiljöer är annars att det vid upprustning införs material som kan ge en motsatt effekt i form av en mer hård för miljö. Det är en balansgång att hitta tåliga material som åldras på ett bra sätt utan att vara hårdfört.

Krungårdsskolans mjukt grusade innergård med vackra storvuxna ekar.

Krungårdsskolans entréområde med skylt till den undangömda entrén i "biltrafikstorlek".

MITT BLOMSTERMÅLA

MEDBORGAR-DIALOG

Ortsanalysen baseras till stor del på medborgardialog. Dialogen har skett genom tre olika metoder; enkäter, workshops, och intervjuer. Två allmänna möten har hållits, 25 november och 3 februari i Blomstermåla Folkets Hus. Under båda mötena har allmänheten genom workshops fått lämna synpunkter på ortens fysiska miljöer. Det är också under dessa möten som merparten av enkätsvaren har besvarats. Intervjuerna har skett under v. 27, 35, 37 och v. 49-50.

Att ortsanalysen skulle byggas på en ambitiös medborgardialog var något som beslutades tidigt i projektet. Både arbetsgruppen och styrgruppen var överens om vikten av att låta de boende vara en stor del i kunskapsunderlaget. För att säkerställa att arbetet fick en korrekt bild av Blomstermåla genom medborgardialogen beslutades att den skulle ske genom tre olika metoder. Genom att använda fler än en metod ökar arbetets reliabilitet, d v s att kunskapsunderlaget från dialogen verkligen visar den bild som Blomstermålaborna har, och inte endast ett fåtals boendes bild. Kunskapsunderlaget från medborgardialogen, tillsammans med arbetsgruppens egna analyser har sedan legat till grund för arbetets slutsatser, och i förlängningen arbetets rekommendationer.

Möte 25 november 2015

Uppstartsmötet inleddes av Roland Åkesson(c) och Robert Rapakko(s) som pratade om Blomstermålas roll, såväl lokalt och regionalt som nationellt och internationellt. Därefter tog arbetsgruppen över och berättade om fyra globala trender²⁴, framgångsfaktorer för en god livsmiljö²⁵, samt hur platser upplevs²⁶.

Därefter fick medborgarna möjlighet att lämna synpunkter, först individuellt genom enkäter, därefter i grupp genom workshopen. Workshopen bestod i att grupper om 5-10 personer fick lämna synpunkter på en karta över hela Blomstermåla där deltagarna fritt fick rita in favoritplatser, platser som kan förbättras, samt övriga synpunkter.

Möte 3 februari 2016

I februari månad hölls ett avstämningsmöte. Syftet var att förutom att samla in ännu mer kunskapsunderlag från boende i Blomstermåla, även att stämma av att det pågående arbetet var inne på rätt spår. Mötet inleddes med en tillbakablick.

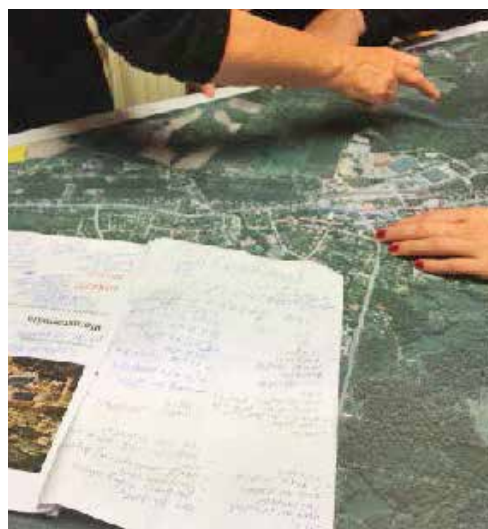
Därefter fortsatte mötet med att arbetsgruppen pratade om de 8 *karaktärerna*²⁷. Forskning har visat att om personer har närhet till flera av dessa karaktärer från sitt boende ökar välbefinnandet. De 8 karaktärerna är: *Det vilda*, *Allmänningen*, *Centrum/festen*, *Det artrika*, *Kulturen*, *Det avskilda*, *Lustgården*, och *Rymd för tanke och vederkvickelse*.

24) Urbanisering, Digitalisering, Globalisering, och Klimatförändringar, se s 10-14

25) Läs mer s 15-17

26) Se mer s 26-27

27) För mer information, se bilaga s 58

Foton tagna vid medborgarmöte 25/11-2015, och 2/3-2016.

Mötet fortsatte sedan med att medborgarna återigen fick möjlighet att lämna synpunkter på kartor över Blomstermåla, under denna workshop ombads även deltagarna reflektera över de olika karaktärerna i Blomstermåla. Två kartor delades ut till varje grupp. En över hela Blomstermåla och en som endast visade Blomstermålas centrumkärna. Anledningen var att centrummiljön hade lyfts upp som en svaghet i både medborgardialogen och i arbetsgruppens analyser. På centrumkartan fick deltagarna möjlighet att rita in saker som saknades i centrum, saker som borde förändras, men även saker som var bra. En sammanställning av alla workshopskartor visas på s 44-45 och 46.

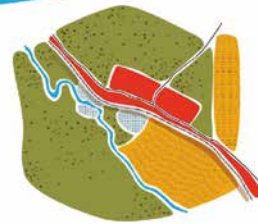
Enkäter

Enkäterna har formulerats så att varje svarande individuellt har fått formulera Blomstermålas styrkor, svagheter, hot och möjligheter. Metoden kallas SWOT-analys efter den första bokstaven för varje ord på engelska (Strengths, Weaknesses, Opportunities, och Threats). Totalt har ca 70 enkäter besvarats, resultatet är bilden på nästa sida.

Sammanfattningen har skett genom att kategorisera varje enskilt svar under varje rubrik i olika kategorier, till exempel Tåg/buss, bostadsbrist, otrygghet, eller Folkets Hus. Kategorierna har valts ut efter svar som har samhörighet, exempelvis har ord som kommunikationer, buss, tågförbindelser, järnvägen osv kategoriserats som ordet Tåg/buss. Därefter har varje kategori som skrivits fler än fem gånger tagits med i den sammanställning som kan ses på nästa sida. Det betyder också att ord som har formulerats färre än fem gånger inte är med i sammanställningen.

Resultatet är lätt att utläsa. Enligt enkätsvaren är Blomstermålas största styrkor i fallande ordning: Tåg-/bussförbindelserna, Naturen, Folkets Hus, Coop, Skola(1-9), Sjukvård o s v. På samma sätt utläses svagheter, hot och möjligheter. Ju fler enkätsvar som nämnt ord under en viss kategori, desto större ord visas på sammanställningen på nästa sida.

Mitt Blomstermåla
VAD ÄR BLOMSTERMÅLA FÖR DIG?

MEDBORGARDIALOG ENKÄTSVAR

Styrkor

Gemenskap Skola(1-9)
Närheten till allt
Tåg/buss
Bank
Coop Sjukvård
Föreningsliv GC-vägar
Matställen
Folkets Hus
Näringsliv
Servicenivån
Natur

Svagheter

Mötesplatser Centrummiljön
Ungdomsaktiviteter
Integration Folkets Hus
Bostadsbrist Fult
Engagemang Negativ självbild
Förfallna hus/ Skräpiga tomter Kommersiell service
Industriella utvecklingen Kommunikationer
Lekplatser Skötsel av grönområden

Möjligheter

Centrumutveckling och fler mötesplatser Integration
Näringslivet
Bostadsbyggande
Synliggöra Folkets Hus
Blomstermålas värden

Hot

Nedläggning av järnvägen
Bostadsbrist
**Företags-
nedläggning** Otrygghet
Försämring av service (skola, affär, bank, vård-central m.m.) Integrationen
Utflyttning
Brist på kvalificerad arbetskraft

Workshops

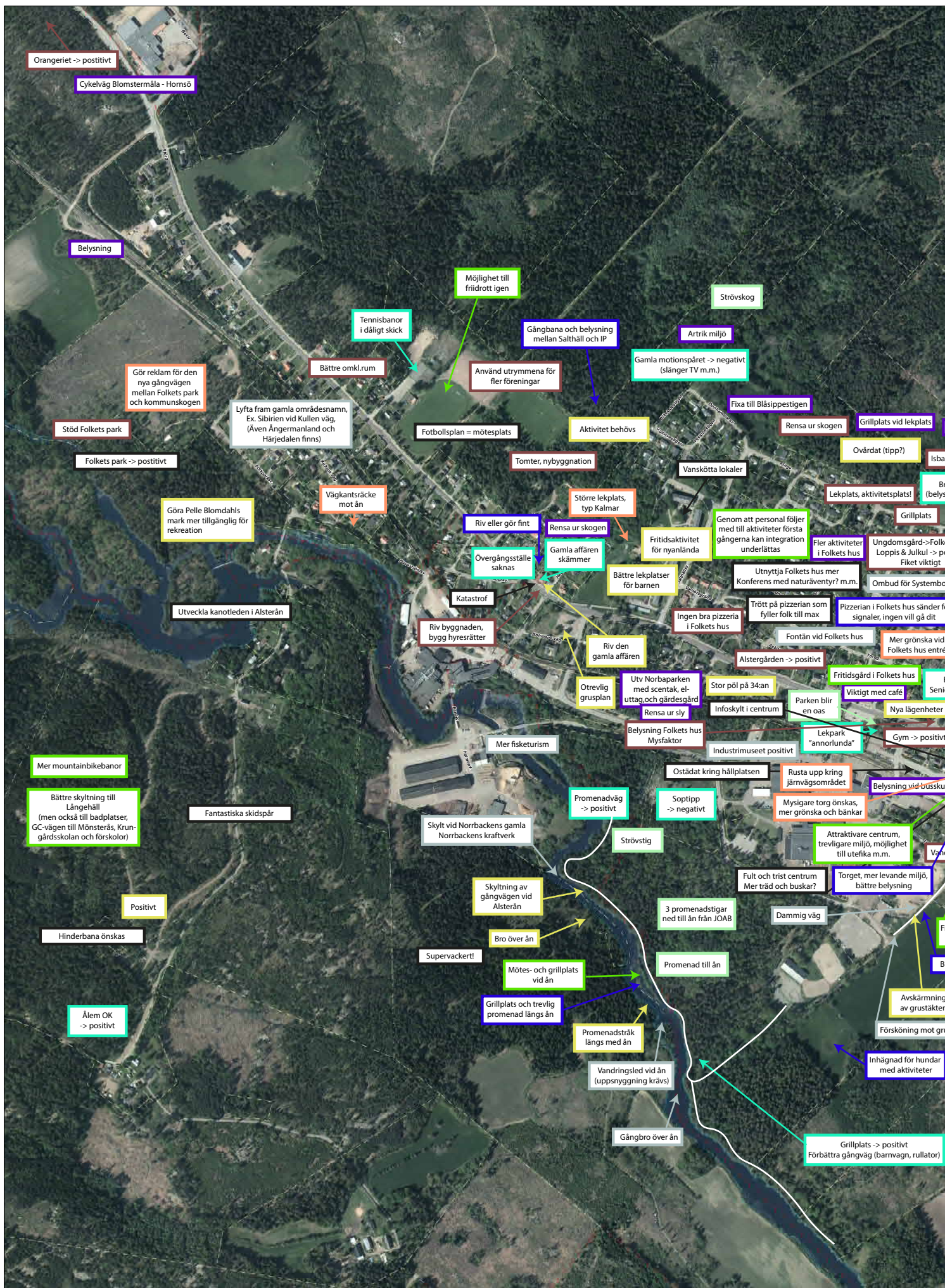
Enkäterna har besvarats individuellt. Genom workshoparna, där deltagarna på medborgarmötena delades upp i grupper på 5-10 personer, har ortsanalysen även fått in synpunkter som diskuterats Blomstermålabor emellan. Workshoparna gick till så att varje grupp fick en varsin karta över Blomstermåla (85 cm x 120 cm) där de fritt fick rita in favoritplatser, platser som kan förbättras, och övriga synpunkter som kom fram i gruppdiskussionerna.

Intervjuer

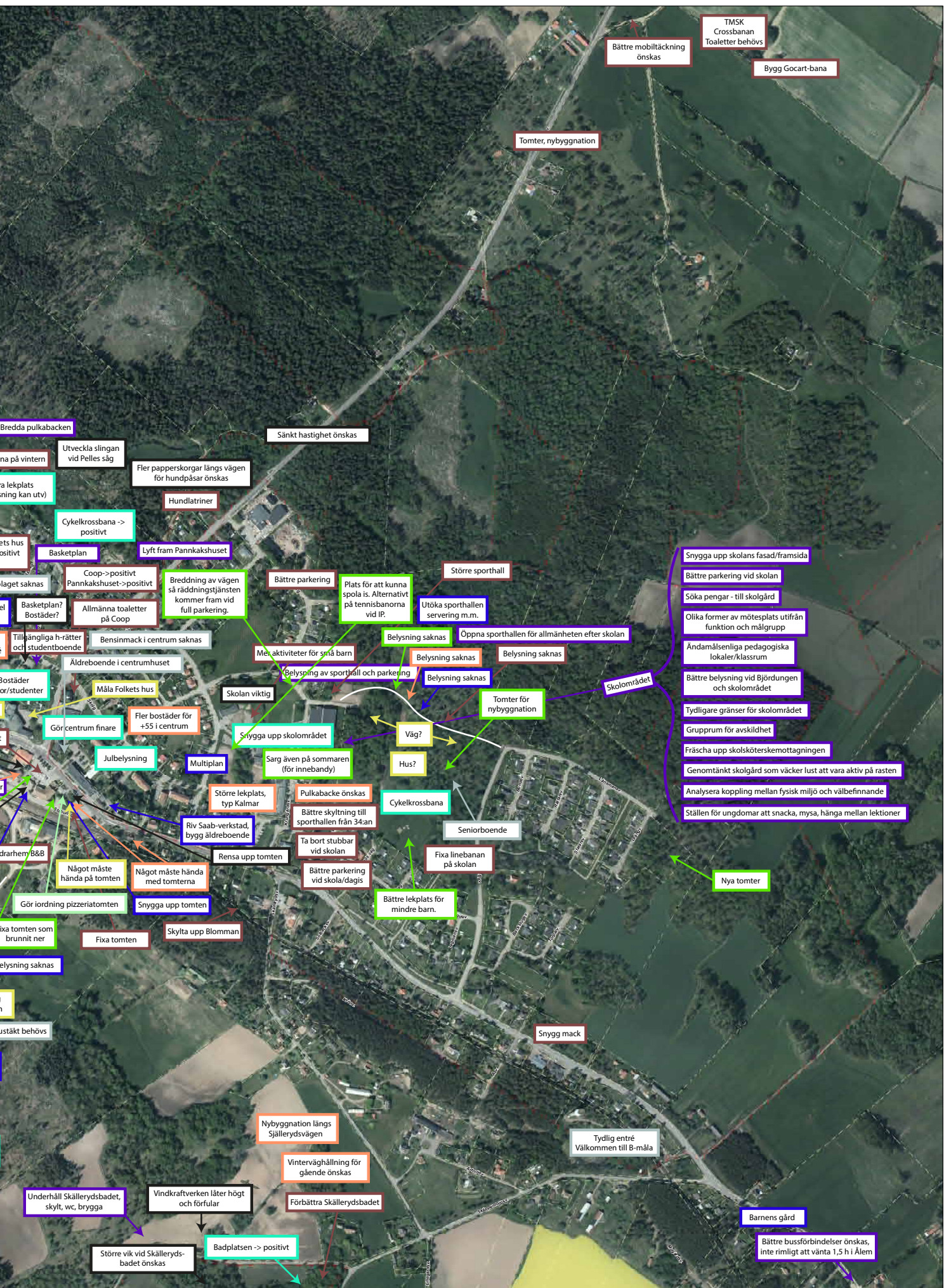
Enkäterna och workshoparna har gett en stark grund för ortsanalysens medborgardialog. Men då arbetets syfte har varit analysera ortens livsmiljö har även djupare intervjuer ansetts nödvändigt. Totalt har närmare 30 personer intervjuats. Genom intervjuer har en djupare förståelse för Blomstermåla framkommit. En förståelse som tillsammans med enkätsvaren, och workshopen har varit vital för arbetsgruppens analyser och slutsatser, och därmed i förlängningen de konkreta förslagen på förbättringar i den fysiska miljön.

Urvalet av intervjupersoner har skett på två sätt. Dels har nyckelpersoner valts ut; kommunalråd, oppositionsråd, kommunens näringslivsutvecklare, Folkets Hus verksamhetsledare, kommunens flyktingshandläggare och flyktingsamordnare, samt Krungårdsskolans rektor. Dels har boende i Blomstermåla intervjuats. Personer har valts ut så att jämn fördelning i egenskap av ålder, kön, uppvuxen/inflyttad, samt var i Blomstermåla personen är boende. Intervjupersonerna hade ett åldersspann mellan 14 och 77 år.

Under intervjuerna har en mängd olika frågor och funderingar kring Blomstermålas livsmiljö diskuterats. Beroende på vilken del av livet en person befinner sig i, vilka erfarenheter som finns, vilka framtidsutsikter som hägrar, vilken roll personen har i samhället, så ser vi olika på livet och den miljö vi lever i. Det har varit viktigt för ortsanalysens arbete att därför ha ett så brett urval som möjligt av olika perspektiv på Blomstermålas livsmiljö.

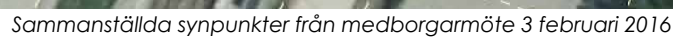

0 75 150 300 450 600 750 900

1 050 1 200 1 350 1 500 Meters

De olika färgerna illustrerar olika workshopgrupperns synpunkter

SLUTSATSER

ANALYS AV BLOM- STERMÅLA

Arbetsgruppen för ortsanalysen har analyserat det kunskapsunderlag som har samlats in under arbetsprocessens olika delar: medborgardialog, registrering och analys av den fysiska miljön, globala trender och grundläggande fakta om samhället såsom historia och näringsliv.

Blomstermåla utgör en mångsidig livsmiljö med utvecklingspotential. Vid intervjuer och medborgarträffar har Blomstermålaborna berättat om samhällets glansdagar med blomstrande industri, gott om jobb, ett duktigt fotbollslag och ett vida känt nöjescentrum. Men i Folkets Hus spelar inte längre motsvarande stora band som för 40 år sedan och orsaken till detta projekt är att delar av industriproduktionen ska flytta utomlands. Idrotten specialiseras, dagens duktiga idrottsutövare söker sig ofta både över kommun-, och länsgränser för att utöva sin idrott i ett bättre lag än det som erbjuds på hemmaplan. Av de högstadieungdomar vi intervjuade fanns exempel på detta som stämmer väl överens med vår tids allt mer regionala rörelser i vardagen. I denna förändrade samhällsstruktur med regionala arbetsmarknader och livsstilar är det viktigt för den ort som vill utvecklas i positiv riktning att anta en roll som är hållbar. Blomstermålas industri med arbetsplatser och Folkets Hus är starka värden som blir grundläggande byggstenar i denna samhällsstruktur, men som behöver kompletteras.

Eftersom trenderna vi har beskrivit ser ut som de gör, står Blomstermåla, likt många mindre bruksorter, inför en omställning. Detta från att vara ett industrisamhälle till behovet av att få fler ben att stå på. För en positiv utveckling måste Blomstermåla erbjuda en attraktivare livsmiljö anpassat till de krav som människor ställer idag. Omställningen innebär ingen målkonflikt då flera starka värden, främst fysiska platser, som industrin byggts upp kring idag inte längre används av industrin. Dessa värden kan istället tillsammans med andra insatser vara grunden för en förbättring av Blomstermålabornas livsmiljö.

Människor idag flyttar i allt mindre utsträckning efter arbete, utan istället efter livsstil. Unga människor söker ett utbud och flyttar dit utbudet finns, ofta innan ett jobb har hittats. Utbudet består i andra människor som i sin tur möjliggör att avläsa trender. De städer som kan erbjuda ett sådant utbud är dock så starka att även jobbutbudet är tillräckligt för att möta efterfrågan. Mönsterås kommun ligger mellan två av länets arbetsmarknadsregioner Oskarshamn och Kalmar och attraherar ett stort antal barnfamiljer och nyblivna pensionärer. Här finns ett positivt inflyttningsnetto. Blomstermåla med sina goda kollektivtrafikförbindelser lämpar sig väl som en bostadsort med tillgång till båda arbetsmarknadsregionerna (utöver arbetsplatserna på den egna orten). För att Blomstermåla ska kunna nyttja sin potential som attraktiv bostadsort måste samhället ha fler ben att stå på. Livsmiljön behöver förbättras och flera befintliga värden i samhället kan förstärkas. Samhället har vuxit fram utifrån industrins successivt ökande och förändrade

behov. I den utbyggnaden har bostäder tillförts där det funnits lediga ytor. Men behoven av exempelvis vattenkraft eller järnvägen har varit industrins och den har placerats därefter. Idag använder industrin inte längre vattenkraften (elproduktion finns dock i form av tre kraftstationer). Inte heller järnvägen används av industrin på samma sätt som tidigare. Istället är detta faktorer som har stark potential att bidra till en förbättrad livsmiljö. Attraktionskraften i Alsteråns vatten och järnvägen måste tas tillvara och ställas om från att vara industrins, till att synliggöras och tillhöra Blomstermålabornas vardagliga livsmiljö. Blomstermåla behöver alltså omvandlas från att locka boende främst på grund av möjlighet till arbete, till att ställas om för att även locka människor att bo här på grund av en attraktiv livsmiljö.

Väg 34 som sträcker sig genom Blomstermåla utgör både livsnerv och barriär. Blomstermåla har sedan urminnes tider passerats av viktiga transportleder, både genom ån som vattenväg, åsen som gång- och ridväg, till dagens infrastruktursystem. Därför är dessa långsgående strukturella element en viktig del av Blomstermålas identitet. Efter att Alsterån och järnvägen användes mindre av industrin blev behovet av goda vägförbindelser viktigare, något som har präglat Blomstermålas utveckling, framförallt de senaste 50 åren. I arbetet med att växla samhället till en bostadsort måste biltrafiken balanseras så att människorna och dess livsmiljö får ta mer plats, framförallt i centrum. Centrum är idag ingen attraktiv livsmiljö. I centrum kan Blomstermålas ursprung tas tillvara. Oanvända asfaltsytor kan fyllas med växtlighet och ge en mänskligare miljö och skala.

God infrastruktur som möjliggör tillgång till större arbetsmarknad och ett större utbud av varor är en framgångsfaktor. Därefter är god offentlig service avgörande. I Blomstermåla finns idag en god offentlig service. Det finns också ett väl utbyggt fibernät. Det är viktigt att dessa faktorer finns kvar, utvecklas och håller god kvalitet. I ortsanalysens kapitel om framgångsfaktorer för en god livsmiljö beskrivs behov, krav och preferenser som styr vart vi vill bo. Preferenser anger ”det lilla extra” såsom tillgång till kultur, social och kulturell mångfald eller tillgång till natur. Av de tre faktorerna är det preferenserna som blir utslagsgivande i den hårda konkurrensen om människor. Det är här storstadsmiljöerna i vår tid till stor del drar det längsta strået. Men vad människor anser är värdefullt att flytta till är förstås olika. Som ett komplement till industrin är det viktigt att det som utgör Blomstermålas ”lilla extra” lyfts fram och förstärks. Här är Folkets Hus något av det mest symboliska för orten. Förutom att huset är anrikt givet de uppträdanden som skett i huset, är det byggt med god kvalitet och säger något om den unika tradition som funnits i samhället av samverkan mellan näringsliv och arbetarrörelsen. Det lilla extra kan också vara den kringliggande naturen som så många Blomstermålabor berättat om att de uppskattar.

STRATEGIER

TILLVÄGA- GÅNGSSÄTT FÖR STRATEGIER

Följande föreslagna strategier, i den angivna ordningen, bedömer vi betydligt skulle stärka Blomstermåla som livsmiljö. Förslagen är djupt rotade i det som är kärnan i Blomstermåla som samhälle och för de människor som lever här idag. De är sprungna ur människors upplevelse av sin bostadsort, vad som är bra och vad som saknas och våra analyser.

För att Blomstermålas livsmiljö ska kunna stärkas krävs att kommunen, näringslivet, föreningslivet och Blomstermålaborna arbetar gemensamt och att alla strävar mot ett gemensamt mål, att utveckla en bättre livsmiljö. Blomstermålaborna har chansen att driva den utveckling man vill se på orten. För att kunna förändra på ett demokratiskt sätt där alla har chans att bidra eller tycka till i arbetet är det viktigt att organisera sig. Det är också viktigt att organisera sig för att få gehör för investeringar i kommunala eller statliga instanser. Eller i det fall man helt enkelt vill hjälpas åt att göra efterlängtade förändringar i den fysiska miljön såsom en gemensam upprustning av egna tomter och hus, att sätta upp en skylt, eller anlägga en gemensam odling.

1. UTVECKLA CENTRUMMILJÖN

Centrum i Blomstermåla domineras idag av en miljö anpassad för bilar. En stor del, nästan 70%, av markytan täcks av asfalt. Förutom asfaltsytor för körbanor och parkering, är även utformningen av skyltar, räcken och delar av de gröna ytorna anpassade för att passera med bil. Centrum är uppdelat i mindre enklaver. Få eller inga mötesplatser finns i centrumkärnan för människors vistelse. Mötesplatser är viktiga eftersom det är i mänskliga möten som trivsel och tillit uppstår. Det är viktigt att den fysiska miljön är stödjande för att möten ska uppstå. Förutom Coop som byggts till under år 2015, saknar centrum byggnader som ger en nutida årsring och samhället känns därför ouppdaterat. Den sedan länge nedbrunna pizzerian ger ett sjangserat intryck, något som många Blomstermålabor reagerat på. Reaktionen är sund och vittnar om att invånarna inte vill låta sitt samhälle förfalla och att det finns något att vara rädd om. Vidare är det signifikativt för ett centrum att det finns målpunkter och kontakt mellan funktioner invändigt och utemiljöer, något som delvis brister i Blomstermålas centrumkärna.

- Se över och fördjupa analysen av centrum vad gäller rörelse, målpunkter och användning. Utveckla centrum utifrån analysen.
- Omvandla delar av parkeringsplatserna på Gustav Adolfs torg till en mötesplats.
- Förtäta med ny byggnation på överflödiga asfaltsytor (bostadsbristen motverkas, nutida årsring uppdaterar Blomstermåla och ger framtidsanda, mer attraktivt centrum med tätare rumsligheter mellan husen, möjlighet för verk-

samheter att etablera sig på ”rätt” ställen i nya bottenvåningar samt ett viktigt signalvärde och sätt att nyttja ett för kommunen unikt stationsnära läge).

- Rusta upp det som står förfallet.
- Tillför grönska.
- Balansera motortrafikens dominans på väg 34 förbi centrum.
- Synliggör Alsterån i centrum.
- Samla centrum (för dialog med näringsidkare om etablering i centrumkärnan).
- Se över skyltningen i centrum. Tillåt exempelvis inte de stora Coca-Colabanderollerna som hänger på Folkets Hus, sådant förfular och degraderar platsens och byggnadens värde.
- Vid nybyggnation kan det med fördel byggas i trä för att stärka den lokala identiteten av företagande inom träindustri. Se vidare under punkten ”bygg bort bostadsbristen” på s.51.

2. FÖRBÄTTRA BLOMSTERMÅLAS MÖTESPLATSER

Liksom beskrivet i texten ovanför är mötesplatser viktiga för att möten ska uppstå mellan människor. I medborgardialogen framkom önskemål om ett mer attraktivt centrum, att samhällets lekplatser skulle rustas upp och att de ska slås samman till få större, hellre än flera mindre. Många Blomstermålabor vill också att Folkets Hus ska användas mer än det gör idag.

- Utveckla mötesplatser som är tillräckligt attraktiva för att människor ska stanna upp och vilja vistas där. Se förslag under punkten ”Utveckla centrummiljön”.
- Samla Blomstermålas lekplatser till få bra. Ett underlag från medborgardialogen finns med önskemål om vart lekplatserna gärna ska lokaliseras och vad de behöver kompletteras med för att användas. Flera av Blomstermålas dagmammar använder exempelvis lekplatserna, men skulle vilja och kunna vistas där längre tid om det exempelvis finns grill tillgängligt, vilket det gjort tidigare.
- I valet av lekplatser att utveckla och vilka som ska läggas ned bör det väga tungt med placeringen. Lekplatserna blir viktiga målpunkter i samhället som bidrar till vilka rörelser som uppstår. Det i sin tur kan bidra till att skapa ett rundare Blomstermåla. Valet av lokalisering bör ske i samverkan mellan kommunens gata-serviceavdelning och arbetsgruppen.
- Gräsytan öster om Folkets Hus har potential att utvecklas till en mer attraktiv och användbar yta.
- Nyttja Folkets Hus med olika aktiviteter för alla generationer.

3. SYNLIGGÖR ALSTERÅN

Alsterån utgör ett viktigt och starkt värde i Blomstermåla. I medborgardialogerna har det framgått att många Blomstermålabor promenerar längs ån, och många konkreta förslag för att förbättra stråket har framkommit. Ån är dock inte synlig i samhällsbilden och för besökaren är det inte säkert att den alls upptäcks. Alsterån är inte bara attraktiv att färdas längs med, den berättar också om Blomstermålas utveckling. Den är förutsättningen för den tidiga industrins etablering. Det är en bra idé att använda en befintlig resurs för att göra Blomstermåla mer attraktivt.

- Skapa en förbättrad gångväg som utgår från centrum längs Alsterån och tillbaka. Skylta leden.
- Gestalta Alsterån i centrum på den nya mötesplatsen, exempelvis med en fontän för att påminna om det intilliggande, rinnande vattnet, till skillnad från kustens vatten.

4. NYTTJA FOLKETS HUS MER

Folkets Hus är trots sin relativa unga ålder en värdefull och intressant kulturbyggnad. Folkets Hus berättar om samhällets storhetstid, i sina material och design berättar det om material och en produktion som hör orten till och som varit generationer av Blomstermålabors levebröd, det berättar om en unik samverkan mellan arbetarrörelse och näringsliv. Husets kvalitet och utförande berättar också om att det fanns en hög ambition att tillföra något välbyggt och gediget till orten. En unik byggnad är viktig att ta hand om, dels genom att den får lov att användas, dels genom varsamhet vid renoveringar. Om en byggnad med den ovanför beskrivna ambitionen utvecklas ovarsamt sänder det en signal om att ambitionen man haft inte längre är viktig. När en byggnad av aktuell kaliber ska utvecklas och moderniseras krävs det yrkeskunskap för att bedöma hur och vilka delar som kan uppdateras utan att befintliga värden byggs bort. I medborgardialogen blev det tydligt att Folkets Hus är en byggnad och institution som berör starkt. Folkets Hus listas av många som Blomstermålas största styrka, men nämns även som en svaghet. Anledningen till det sistnämnda är sannolikt att byggnaden har ett så anrikt förflutet och idag inte används i sin fulla potential.

- Öka kunskapen om de unika värden som byggnaden besitter, gör detta tillgängligt för invånarna.
- Det är viktigt att styrelsen i Folkets Hus fortsätter att arbeta för fler aktiviteter, verksamheter och evenemang i byggnaden.
- Visa stor varsamhet vid restauration eller ombyggnader.
- Var rädd om Folkets Hus intryck – håll en hög nivå gällande skyltning, planteringar runt huset och verksamheter i huset.

5. BYGG BORT BOSTADSBRISTEN

Hos Mönsterås Bostäder AB står 55 personer i kö (hela Mönsterås kommun) som saknar en bostad (april 2016). Men det finns också ytterligare sökanden som letar en större eller mindre bostad. Att det inte finns några lediga bostäder i ett samhälle skapar stora nackdelar. Dels är det svårt för boende att byta sin befintliga bostad mot en annan, och på så vis generera positiva flyttkedjor. Dels begränsas möjligheten för människor utanför Blomstermåla att flytta till orten. Det finns även en annan aspekt med att bygga nya bostäder, nämligen att det symboliserar en tro på framtiden, samtidigt som nya byggnader även ger något nytt i det offentliga rummet. Det är också viktigt att en ort kan erbjuda bostäder med olika upplåtelseformer, i Blomstermåla finns idag inga bostadsrätter, samtidigt som alla hyresrätter är uthyrda. I medborgardialogerna har bostadsbristen lyfts av många. Både kopplat till att unga har svårt att hitta en bostad och blir tvungna att flytta till annan ort när de ska flytta hemifrån, och att äldre personer som vill flytta från sin villa har svårt att hitta en lägenhet.

- Arbeta för fler bostäder i Blomstermåla, och då framförallt hyres- och bostadsrätter i centralt och kollektivtrafikknära läge.
- Vid nybyggnation kan det med fördel byggas i trä för att stärka den lokala identiteten av företagande inom träindustri. Byggande i trä är en framtidsbransch och ett hållbart sätt att bygga. Att bygga hållbart är nutida och visar på medvetenhet.

6. BRYT NED TRAFIKBARRIÄR

Väg 34 som går genom samhället är både en viktig livgivare och utgör barriär. Blomstermåla har över tid varit del av ett större sammanhang i kraft av att viktiga transportleder har passerat. Det är dock viktigt att de passerande inte gör det på alltför stor bekostnad av de som bor och lever i Blomstermåla till vardags. Eftersom väg 34 passerar rakt igenom Blomstermålas centrum behöver trafiksituationen balanseras. Idag tas ingen särskild hänsyn till att människor vill vistas vid och behöver passera över vägen. Hastighetsbegränsningen genom samhället är idag 50km/h.

- Balansera den motordrivna trafiken genom Blomstermålas centrum.
- Sänk hastigheten på väg 34 genom centrumkärnan.
- Låt växtlighet eller bebyggelse krypa närmare vägrummet genom Blomstermåla.
- Markera entréerna till samhället i vägen exempelvis med refug och växtlighet.

7. ARBETA FÖR ETT RUNDARE BLOMSTERMÅLA

Blomstermåla är uppbyggt kring väg 34. När människor ska ta sig mellan olika delar av samhället hänvisas gång-, och cykeltrafikanter till att färdas längs vägen, eftersom det saknas goda interna kopplingar. Längs väg 34 är gränserna för när samhället börjar och slutar otydliga. Speciellt på vägen mellan Blomstermåla och Ålem är det otydligt när bebyggelsen övergår i att tillhöra den ena eller den andra orten. Tydliga entréer och gränser är viktiga för känslan att ankomma, passera genom och åka ur. Att veta ett samhälles avgränsning ger en bild av samhällets storlek och utformning. Det skapar i sin tur orienterbarhet och därav trygghet som leder till trivsel, i det den förbipasserande kan avläsa sin omgivning. En plats med en tydlig avgränsning är lättare att identifiera. En tydlig identitet är viktigt för att kunna skilja en ort från en annan. Det är viktigt både för den boendes hemkänsla och för den besökandes bild av orten.

- Tydliggör Blomstermålas entréer.
- Skapa och förstärk interna kopplingar i Blomstermåla. Exempelvis; belys och förbättra stigen mellan idrottsplatsen och Salthäll, samt mellan Krungårdsskolan och Länsmansvägen.
- Döp om Algatan – Skolgatan till Skolgatan i sin helhet för att tydligare skapa en sammanhållen koppling från IP till skolan.

8. VISA UPP OCH UTVECKLA BEFINTLIGA VÄRDEN

I medborgardialogen framkom det att många Blomstermålabor ser flera befintliga värden i sin bostadsort som inte alltid kommer de besökande till del. Det är en stor fördel att så många Blomstermålabor ser positivt på sin bostadsort och tycker att det finns många kvaliteter. Värden som nämns är den kringliggande naturen med Alsterån, mountainbike-spår vid Långehäll, samt vandringsleder och skidspår. Likaså tycker medborgarna att badplatsen med uppställningsplatser för husbilar vid Alsterån, industrimuséet samt idrottsevenemang och andra evenemang kan lyftas fram mer. Eftersom en stor del av dessa kvaliteter ligger i kommunslogen finns goda möjligheter att råda över framtida insatser. Siffror visar att besöksnäringen i Sverige växer och naturupplevelser efterfrågas.

- Nyttja befintliga värden för att marknadsföra Blomstermåla för besökare. Exempelvis genom kvalitativa boendemöjligheter kopplat till lokala värden som naturupplevelser och lokal-producerad mat tillagad med kvalitet.
- Skylta upp befintliga målpunkter.
- Skylta naturvärden längs Alsteråpromenaden.
- Skylta den kulturhistoriskt intressanta industrimiljön längs Alsteråpromenaden.
- Se över möjligheten att tillvarata kommunslogen för ytterligare rekreation och friluftsliv utifrån de unika förutsättningar som finns med kommunens skog och Alsteråns forsar.

9. INVENTERA SKOLMILJÖN

En bra skola är ett av de grundläggande krav som måste vara uppfyllt för att skapa en god livsmiljö. I medborgardialogen har det funnits ett starkt engagemang för Krungårdsskolan, vilket är förståeligt då skolan inte bara är en viktig del i ett samhälle, utan även en symbol för framtiden. Detta arbete kretsar kring den fysiska miljön och då finns vissa punkter att specifikt lyfta fram. Skolbebyggelsen upplevs idag aningen rörig genom att tillbyggnader skett under flera decennier åt flera olika håll. Framförallt har detta lett till att entréerna in till skolan har blivit otydliga. Det är även viktigt att se över om ökat underhåll krävs för både inne-, som utemiljön. I en omhändertagen miljö känner sig människor omhändertagna.

- Se över entréerna till skolan, finns möjligheten att tydliggöra dessa?
- Se över parkeringssituationen söder om skolan. Miljön idag är rörig och består av ett stort antal bilar som inte alltid parkerar rätt. Det gör miljön otydlig och otrygg för barn som kommer till skolan, eller skulle vilja komma till skolan till fots eller med cykel.
- Se över behov av interiört och exteriört underhåll.

10. FORTSÄTT ARBETA FÖR EN GOD KOLLEKTIVTRAFIK

Blomstermåla har genom sin tågstation väldigt goda kommunikationsmöjligheter, inte minst till Kalmar, länets regionhuvudstad. Även bussförbindelserna är goda till Mönsterås, Kalmar och Högsby. Vid medborgardialogen listades de goda kommunikationerna som en av ortens viktigaste styrkor. Genom att kunna åka tåg och buss finns möjligheten att bo i Blomstermåla, men ändå ta del av upplevelser, utbud, nätverk, studiemöjligheter eller arbete som finns i kringliggande samhällen.

- Fortsätt arbetet tillsammans med övriga kommuner längs Stångådalsbanan för att utveckla järnvägstrafiken.
- Fortsätt arbeta för pendeltågstrafik mellan Blomstermåla och Kalmar.

KÄLLFÖRTECKNING

Boverket. (2015) *Vision för Sverige 2025*.

Kairos Future. (2016) *Varför flyttar vi? – 7 flyttkarriärer i jakten på nya möjligheter*.

Länsstyrelsen i Kalmar län. (2016) *Fysisk planering i Kalmar län med hänsyn till ett förändrat klimat – Rekommendationer för strandnära byggnationer*.

Länsstyrelsen i Kalmar län. (2013) *Regional bostadsmarknadsanalys Kalmar län 2013*.

Mellander. (2014) *Vadå attraktiva städer?*
(föreläsning på Stadsbyggnadsdagarna, 2014)

Mönsterås kommun. (2003) *Kulturminnesvårdsprogram för Mönsterås kommun*.

Niedomysl. (2006) *Migration and place attractiveness*.

Pettersson. (2013) *Tillgänglighet och ortsattraktivitet*. I Den attraktiva regionen – En antologi om tillgänglighet och regional utveckling, Engström (Red).

Tillväxtanalys. (2012) *Regional attraktivitet - tillväxtmotor i en global verklighet*.

Turistnäringens utvecklingscenter. (2012) *Turistnäringens Trendanalys 2013 – Prognos 2012 – 2020*.

WSP. (2016) *Gemensam bostadsmarknad Kalmarsund*.

Ålems hembygdsförening. (1949) *Ålems socken - Historia och beskrivning*. Hofrén (Red)

BILAGA

Sidan visades vid medborgardialogen 2 februari 2016

8 karaktärer för välmående

Centrum, festen: Där människor möts och har trevligt.

Lustgården: Platser där människor kan umgås i trygghet och föräldrar kan släppa sina barns händer

Det avskilda: Platser med lugn, där naturens ljud tar över samhällets.

Rymd för tanke och vederkvickelse: Komma in i en helt annan värld, stor helhet, slipper bekymra sig över signaler och skyltar.

Kulturen: Fascinationen över historiska platser/monument. Trygghet att människor funnits på platsen sedan tidigare

Allmänningen: Allmän samlingsplats

Det vilda: Där naturen tagit över utan inverkan från människan. Fascination över det vilda.

Det Artrika: Våren, den första vitsippan, arter som lockar att gå lite längre

ORTSANALYS FÖR BLOMSTERMÅLA 2016

